

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
DAVČNE OAZE IN UKREPI PROTI DAVČNIM OAZAM V EU

Ljubljana, februar 2020

KRISTINA VALIČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Kristina Valič, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Davčne oaze in ukrepi proti davčnim oazam v EU, pripravljena v sodelovanju s svetovalko red. prof. dr. Andrejo Cirman,

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 DAVČNE OAZE	2
1.1 Opredelitev davčnih oaz.....	2
1.2 Nastanek in razvoj davčnih oaz.....	5
1.3 Delitev davčnih oaz	6
1.4 Uporabniki davčnih oaz	8
1.4.1 Fizične osebe	9
1.4.2 Pravne osebe	9
1.5 Posledice obstoja davčnih oaz.....	10
1.5.1 Pozitivni učinki.....	10
1.5.2 Senčne strani davčnih oaz.....	11
2 DAVČNE OAZE IN EU	12
2.1 Vloga EU v mehanizmih sodelovanja na področju davčne politike.....	12
2.2.1 Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)	13
2.2.2 Finančna akcija proti pranju denarja (FATF)	14
2.2.3 Skupina G-20.....	14
2.3 Ukrepi na globalni ravni	15
2.3.1 Vloga OECD v regulaciji poslovanja davčnih oaz.....	15
2.3.2 Priporočila skupine FATF	17
2.4 OECD modeli izmenjave podatkov s področja davkov.....	17
2.4.1 Bilateralna izmenjava podatkov	17
2.4.2 Multilateralna izmenjava podatkov	18
2.6 Vzpostavitev globalnih mehanizmov sodelovanja na davčnem področju	19
2.6.1 Globalni forum za sodelovanje davčnih uprav	19
2.7 Ukrepi Evropske unije.....	20
2.7.1 Kodeks ravnanja pri obdavčenju poslov.....	20
2.7.2 Črni in sivi seznam EU	20
2.7.3 Projekt BEPS	22
3 ŠVICA	23
3.1 Osnovni podatki o Švici.....	23

3.2	Politični in pravni sistem.....	24
3.3	Značilnosti Švice kot davčne oaze	24
3.4	Obdavčitev.....	25
3.4.1	Davek od dohodka pravnih oseb	25
3.4.2	Obdavčitev fizičnih oseb	25
3.4.3	DDV	26
3.4.4	Dividende	27
3.4.5	Obresti in dohodki iz naslova premoženjskih pravic	27
3.5	Postopek odstranitve iz sistema davčnih oaz	27
4	IZBOLJŠAVE IN MOŽNI UKREPI	29
	SKLEP.....	30
	LITERATURA IN VIRI.....	31

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Črni in sivi seznam davčnih oaz EU	21
Tabela 2:	Davčne stopnje za neporočene davkoplačevalce	25
Tabela 3:	Davčne stopnje za poročene davkoplačevalce	26

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

BEPS – (angl. Base Erosion and Profit Shifting); Zmanjševanje davčne osnove in prenašanje dobička

DDV – davek na dodano vrednost

EU – (angl. European Union); Evropska unija

FAFT – (angl. Financial Action Task Force); Finančna akcija proti pranju denarja

OECD – (angl. Organisation for Economic Cooperation and Development); Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

UVOD

Davčne dajatve, kot prisilne dajatve državi, niso v interesu nobenega poslovnega subjekta ali posameznika. Zato so ljudje zmeraj iskali načine, s pomočjo katerih bi se deloma ali kar v celoti izognili tem plačilom (Vrlinič, 2009). Od prikrajanja števil v bilancah, prikrajanja dobička, zmanjševanja obdavčljivega dela pa vse do premestitve celotnega posla oziroma premoženja v oddaljene, eksotične države z nizko davčno stopnjo ali celo brez davkov. V razmerah, ko v različnih državah veljajo različni davčni sistemi, skušajo številne države z davčnimi olajšavami ali celo z ukinitvijo davkov povečati svojo konkurenčno prednost na globalnem tržišču. Tako so nastale davčne oaze (davčni raji, davčna zatočišča). Po definiciji je davčna oaza vsaka gospodarska cona, v kateri sta valutna in davčna zakonodaja zelo fleksibilni in v kateri se na denar ali dohodke plača majhne davke oziroma se davkov sploh ne plača (Bejaković, 2013). Iz tega jasno izhaja, da je z vidika določene jurisdikcije davčna oaza vsaka druga jurisdikcija, ki ima nižje davke. Njihov obstoj in delovanje ima pogubne posledice tako za države v razvoju kot tudi za razvite države, saj bogatim širom sveta omogočajo, da premestijo svoje osebno bogastvo na eksotične otoke ali v velike finančne centre, kakršen je na primer London, kjer se izognejo plačilu davkov. Istočasno so postale davčne oaze ključne za poslovanje velikih mednarodnih družb, katere premeščajo dobiček iz držav, kjer so ga ustvarile na mesta, kjer jim ni treba plačati davka na ustvarjeni zaslužek (Štavljanin, 2010). Z raznimi računovodskimi tehnikami prikazujejo ogromen dobiček v davčnih oazah in ta fiktivni dobiček ostane neobdavčen ali pa obdavčen po zelo nizkih stopnjah, medtem ko države, v katerih je bil dobiček ustvarjen in katerih infrastrukturo so te družbe koristile pri ustvarjanju dobička, iz naslova ustvarjenega dobička ne prejmejo nobenih proračunskih prihodkov (Štavljanin, 2010). Pretakanje denarja v davčne oaze je eden od večjih problemov nacionalnih gospodarstev in posledično načina, na katerem funkcionira družbeno delovanje (zdravstvo, šolstvo, kultura, itn.) v teh državah. Gre za veliko strukturno pomanjkljivost globaliziranih finančnih tržišč. Politiki zelo radi ta problem ignorirajo. Zato izvaja civilna družba pritisk nanje, da sprejmejo systemske ukrepe, s katerimi bi, če že ne v celoti preprečili, pa vsaj omejili aktivnosti v davčnih oazah. Jasno je, da dokler bodo davki obstajali, se bodo iskali tudi načini izogibanja njihovem plačilu. V preteklosti so bile davčne oaze »črne luknje«. Vedelo se je namreč, da denar vanje prihaja, ni se pa vedelo, kje ta denar konča. Zahvaljujoč aktivnostim Evropske unije pa tudi organizacij kot je Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj so v zadnjih letih te črne luknje malo bolj osvetljene.

Namen zaključne strokovne naloge je prikazati boj Evropske unije proti davčnim oazam. Evropska unija se že dolgo bori, da bi v čim večji meri zajezila delovanje davčnih oaz in odtekanje denarja iz svojih držav članic v davčne oaze. Zaključna strokovna naloga je sestavljena iz štirih poglavij. Prvo poglavje opredeljuje pojem davčnih oaz, njihovo zgodovino, razvoj in delitev, njihove uporabnike ter učinke, tako pozitivne kot negativne. V drugem poglavju je opisano delovanje posameznih organizacij/skupin (OECD, FATF, G-20), ki skušajo na mednarodnem nivoju regulirati delovanje davčnih oaz. Tretje poglavje

opisuje Švico, ki velja za eno izmed prvih davčnih oaz na svetu. Švica je privlačna za premožnejše posameznike in podjetja, ki tam shranjujejo svoje dohodke in premoženje zaradi ugodnejše davčne zakonodaje in bančne tajnosti. V četrtem poglavju so navedeni ukrepi in možne izboljšave, ki bi lahko pripomogli k boju proti davčnim oazam. V zadnjem poglavju navajam sklepne misli.

1 DAVČNE OAZE

1.1 Opredelitev davčnih oaz

Za davčne oaze obstaja več različnih sinonimov, kot na primer davčni raji, davčna pribežališča, proste cone, izven ali zunaj obalna območja. Prav gotovo najpogosteje uporabljeni sinonim za davčno oazo je *offshore* oaza. Pomen termina »*offshore*« ni jasno definiran niti zakonsko, niti davčno, niti poslovno. V dobesednem prevodu pomeni »oddaljen od obale«. *Offshore* podjetje je pravna oseba, osnovana izven države, v kateri imajo njeni lastniki stalno prebivališče (Spudić, 2017). V svetu ne obstaja niti enotna definicija niti enoten popis davčnih oaz. Davčna oaza je lahko katerakoli država, pokrajina ali mesto oziroma z eno besedo jurisdikcija, katere zakoni in predpisi omogočajo tujim investitorjem (fizičnim in pravnim osebam), da zmanjšajo svoje davčne izdatke preko uporabe *offshore* podjetij, bančnih računov in kreditnih kartic (Spudić, 2017). *Offshore* podjetja se ukvarjajo s trgovino, holdingom, zavarovanjem, transportom, investicijami, upravljanjem skladov in financami. Skupno vsem davčnim oazam je odsotnost preglednosti (npr. javnost nima vpogleda v register podjetij), tajnost bančnih podatkov, onemogočanje oblastem drugih držav, da bi dobile vpogled v bančne podatke ter zagotavljanje legalnega statusa virtualnim podjetjem oziroma podjetjem, ki ne izvajajo nikakršnih aktivnosti (podjetja v obliki poštnega nabiralnika, (Spudić, 2017). Po mnenju Shaxsona (2017) davčne oaze ne predstavljajo le zatočišča pred davki, temveč tudi tajnost, izigravanje zakonov in pravil drugih jurisdikcij ter beg pred finančno regulativo.

Že na prvi pogled se vidi, da so davčne oaze v glavnem majhne, otoške države, ki razen peščenih plaž in kristalnega morja ne razpolagajo z drugimi naravnimi viri, ki bi jim omogočali gospodarski razvoj. Zato je povsem logično, da skušajo prihodke od turizma dopolniti s prihodki od plačil relativno majhnih letnih pristojbin za registracije podjetij ali vodenje bančnih računov (Bošković, 2016). Seveda pa davčna oaza ni zmeraj samo država, lahko je to tudi mesto ali določeno področje znotraj države. Lep primer za to je mirno švicarsko srednjeveško mesto Zug, ki zaračunava korporativni davek po 15 % stopnji, medtem ko se v ZDA ta davek obračunava po 35 % stopnji (Spudić, 2017). To mu zagotavlja pomembno primerjalno prednost. Mesto Zug šteje okrog 26.000 prebivalcev, v njem pa je registriranih kar 30.000 podjetij, od katerih velik del samo v obliki poštnega nabiralnika. Ena od korporacij s sedežem v Zugu je tudi Transocean, ki je znana po kalvariji naftne ploščadi v Mehiškem zalivu leta 2012. Obstaja ocena, da korporacija

Transocean letno na davkih prihrani okrog 2 milijardi dolarjev samo zato, ker se nahaja v Zugu namesto v Teksasu, kjer ima dejansko sedež (Spudić, 2017). Mnogi analitiki opozarjajo, da lastnosti davčnih oaz nimajo samo nekatere ekonomske cone oziroma majhne otoške države, temveč tudi nekatere velike države kot so na primer ZDA, Združeno kraljestvo, Nizozemska, Danska, Madžarska, Islandija, Izrael, Portugalska in Kanada. Posebne pozornosti so deležne tri ameriške zvezne države in sicer Delaware, Nevada in Wyoming (Bošković, 2016). Da so ZDA do določene mere davčna oaza prav gotovo drži. Tako na primer obresti, ki jih na depozite tujcev izplačajo ameriške banke niso obdavčene. Tudi na kapitalske dobičke od obveznic se v ZDA ne plačajo davki. Med vsemi naštetimi, geografsko velikimi in majhnimi davčnimi oazami obstajajo pomembne razlike. Za Švico je tako značilno, da nudi največjo stopnjo varnosti, nekatere druge davčne oaze pa atraktivnejše finančne spodbude (Spudić, 2017).

Kljub različnim vrstam poslov, ki se odvijajo v posameznih davčnih oazah, je vsem davčnim oazam skupno to, da imajo (Replika, 2019):

- Ugodnejšo davčno zakonodajo.
- Zelo malo ali nič omejitev glede državljanstva članov *offshore* družb.
- Poenostavljeno upravljanje podjetij.
- Visoko stopnjo tajnosti podatkov o bančnih računih in visoko stopnjo zaščite premoženja.

Minimalno plačilo ali neplačilo davkov predstavlja najznačilnejšo karakteristiko davčnih oaz (Excellent Consultants Ltd., 2020). Tako kot ne obstaja jasna ločnica med izogibanjem in utajo davkov, ne obstaja tudi čvrsta razmejitev med davčnim rajem in davčnim peklom. Metod, ki se jih podjetja in posamezniki poslužujejo, da bi se preko davčnih oaz izognili ali zmanjšali plačilo davkov je toliko, da jih je vse praktično nemogoče naštetih. V nadaljevanju je navedenih le nekaj glavnih metod. Osnovna metoda je sprememba mesta na katerem se obračunava korporativni zaslužek. Mednarodna družba svoj sedež registrira v tisti jurisdikciji (področju, državi), kjer so korporativni davki nizki (ali jih sploh ni) in tam obračunava svoje poslovanje in dobiček, namesto da bi to počela v državi, kjer dejansko posluje in ustvarja zaslužek. Na tak način so med ostalimi svoje davke zelo zmanjšala podjetja kot so Google in Facebook (Poreske oaze, 2019). Številne metode izogibanja plačila davkov niti niso odvisne od davčne zakonodaje, ki velja v davčni oazi temveč od regulative države, v kateri ima neka mednarodna družba glavni sedež. Tako na primer ZDA ne obdavčujejo dobička inozemnih hčerinskih podjetij vse dokler se ta ne nakaže ameriški matični družbi, kar omogoča številne kombinacije s pomočjo katerih se zaslužek holdinga zmanjša in zadržuje izven ZDA (Spudić, 2017). Najbolj pogosto se koristi tako imenovana tehnika »lupljenja zaslužka«, ki temelji na vzajemnem kreditiranju podjetij znotraj holdinga ali na večjem zadolževanju v državi z višjimi davki in manjšem v jurisdikciji z nižjimi davki. Za prenos in ohranjanje zaslužka v davčni oazi se običajno koristijo transferne cene, še zlasti preko nakupov in prodaje »neotipljive« intelektualne lastnine (npr. avtorskih del, patentov, raziskave in razvoj), ki jim je težko določiti

objektivno tržno vrednost (Bošković, 2016). Mnoga podjetja se ukvarjajo s prodajo, nekemu drugemu pa zaupajo proizvodnjo in so tako upravičena do davčnih olajšav, ki jim sicer ne bi pripadale. Metode s katerimi se posamezniki izogibajo plačilom davkov v svoji državi so do določene mere drugačne od tistih, ki jih koristijo podjetja. Za fizično osebo je najenostavneje, da postane državljani države z nizkimi davki. Le tako je lahko ta oseba prepričana, da bo vsako leto iz svojih prihodkov plačala nizke davke (Poreske oaze, 2019). K temu načinu se pogosto zatekajo osebe s področja športa in zabave, ki zaslužijo zelo veliko. Obstaja tudi način, da nekdo istočasno živi v državi z visokimi davki in ima kljub temu koristi od davčne oaze. Taka oseba bo svoje bogastvo vložila v *trust* v davčni oazi in posledično ji ne bo treba plačati davka v državi kjer živi in katere državljani je (Poreske oaze, 2019). Posamezniki lahko v tujini kupujejo delnice ali obveznice oziroma lahko položijo denar na bančne račune v tujini in potem enostavno svojim domačim oblastem ne prijavijo obdavčljivih dividend in obresti (Bošković, 2016). Lahko se poslužujejo tudi podjetij v obliki poštnih nabiralnikov, katerih direktorji so tujci in tako med sebe in davčne oblasti v svoji državi vrinejo še en dodaten neprozoren sloj. Dodatno je mogoče sledi za opravljenimi posli, transakcijami in premoženjem prikriti z uporabo klasičnega »trikotnika«: oseba je rezident ene, podjetje ustanovi v drugi, investira pa v tretji jurisdikciji, pri čemer sta zadnji dve davčni oazi (Bošković, 2016).

Možnost enostavne ustanovitve in vodenja družb predstavlja drugo pomembno značilnost davčnih oaz, ki je zanimiva za davčne obveznike. Temelji za to se nahajajo v zelo liberalni zakonodaji, ki jo omogoča anglo-saksonski model. Več kot polovica vseh danes znanih davčnih oaz je svojo zakonodajo osnovala po tem modelu oziroma na običajni angleški zakonodaji. Ob ustanovitvi se družbe registrirajo s tako imenovano splošno klavzulo oziroma za vse z zakonom dovoljene dejavnosti. Izjema je opravljanje bančnih poslov, za katere je potrebno pridobiti posebno licenco. Omeniti je treba tudi hiter postopek registracije družbe, ki v odvisnosti od destinacije traja od enega do štirinajst dni (Dejović, 2018).

Visoka stopnja diskrecije in zasebnosti v poslovanju je tretja pomembna odlika davčnih oaz (Excellent Consultants Ltd., 2020). To se nanaša na osebne in materialne elemente poslovanja. Tako so na primer lastniki in direktorji družb anonimni, kar pomeni, da ne obstaja zakonska obveza, po kateri bi se njihova imena morala nahajati v javnem registru in bila tako dostopna javnosti. Tajnost je zagotovljena tudi pri materialnih elementih poslovanja. Tako na primer ni potrebno predati poročil o finančnem poslovanju. Istočasno strogi zakonski predpisi osebam, ki sodelujejo pri registraciji in v administraciji prepovedujejo, da bi razkrivale podatke o klientih in družbi (Dejović, 2018).

Gospodarsko politična stabilnost in trdna vlada, ki ni podvržena pritiskom iz tujine, zmanjšuje tveganje v poslovanju družb v davčnih oazah. V takih pogojih gleda ustanovitelj ali investitor na ustanovitev družbe v davčni oazi kot na razpršitev svojega premoženja, posebno v primerih večjih težav s tem pa tudi večje tveganosti poslovanja v širšem poslovnem okolju (Dejović, 2018).

Razvit bančni sektor je peta značilnost davčnih oaz. Poslovanja družbe v davčni oazi si ni mogoče predstavljati brez odpiranja bančnih računov in celostne finančne podpore, ki jo mora nuditi sofisticirani bančni sistem. Banke v davčnih oazah praviloma nudijo širok nabor bančnih uslug. Nadzor bančnih računov preko svetovnega spleta je pomemben kriterij izbire banke v davčni oazi. Zato vedno večje število bank odpira svoje virtualne poslovalnice na svetovnem spletu, obstajajo pa tudi že banke, ki delujejo izključno v kibernetnem prostoru brez ene same poslovalnice v realnem svetu (Dejović, 2018).

Davčne oaze imajo praviloma svetovno uveljavljeno konvertibilno valuto (običajno ameriški dolar, evro ali britanski funt). Glavni motiv za izbiro davčne oaze za poslovanje je po navadi izogibanje plačilu (visokim) davkom, nemalokrat pa se ta središča koristijo za vzpostavitev trgovine z državami, s katerimi politično to ni mogoče oziroma se nahajajo pod gospodarskimi sankcijami (Dejović, 2018).

1.2 Nastanek in razvoj davčnih oaz

Davki so dajatev, ki jo določi država in jo je treba plačati na dohodke ali premoženje. So pomembno orodje za odpravljanje družbenih in gospodarskih neenakosti tako v posamezni državi kot tudi po celem svetu. Zagotoviti morajo davčne prihodke, ekonomsko učinkovitost in biti morajo pravični. Ker je bila ponekod vpeljana previsoka obdavčitev nekaterih vrst dohodkov, posamezniki prenašajo svoj denar v tujino, kjer davek na dobiček ni obdavčen ali je obdavčen po nižji stopnji kot v matični državi. Posledica izogibanja plačevanju visokim davkom je bil nastanek davčnih oaz (Milič, 2015). Samega izraza »*tax heaven*« (davčno zatočišče) ni mogoče v angleškem jeziku zaslediti vse do 50-ih let 20. stoletja, čeprav je že proti koncu 19. stoletja ameriška zvezna država New Jersey znatno olajšala postopek izvajanja poslovnih aktivnosti in zmanjšala davčno breme, da bi privabila podjetnike in vlagatelje (Bejaković, 2013).

Davčne oaze so povezane z izogibanjem plačila davkov, ta »obrt« pa je stara toliko kot samo obdavčevanje. Že v davnih časih, v antični Grčiji, so nekateri grški otoki pomorcem služili za skladiščenje blaga iz tujine. S tem so se izognili dvoodstotnemu davku na uvoženo blago v tedanji mestni državici Atenah (Dejović, 2018). V času propadanja rimskega imperija so mnogi rimski davčni obvezniki prešli na stran barbarov, da bi se izognili davčnemu suženjstvu. V 7. in 8. stoletju so bile muslimanske države davčne oaze za katolike (Bejaković, 2013). Ameriške kolonije so trgovale iz Latinske Amerike, da bi se izognile obdavčenju s strani Velike Britanije. Obstaja prepričanje, da se je prva oblika izogibanja plačila davkov pojavila leta 756 z nastankom Papeške države oziroma kasneje Vatikana. V 15. stoletju se je kot trgovsko središče z zelo ugodnimi davčnimi stopnjami uveljavila severna belgijska pokrajina Flandrija, med 16. in 18. stoletjem dobi značilnosti davčne oaze tudi Nizozemska, zaradi česar postanejo njena pristanišča zelo pomembna v mednarodni trgovini (Barber, 2006). Po 1. svetovni vojni, med letoma 1920 in 1930 je nekaj manjših držav na čelu s Švico naredilo prvi korak k davčnim oazam. Po končani 1.

svetovni vojni so bile države prisiljene dvigniti davčna bremena, da so lahko nadomestile škodo, ki je nastala v času vojne in je bila ogromna. Švica je bila v 1. svetovni vojni nevtralna, zadržala je nizke davčne stopnje in tako zagotovila veliko kroženje kapitala znotraj države. Dodatno je sprejela novi zakon, ki je garantiral anonimnost za katerikoli račun v švicarskih bankah, vključno z zaščito pred katerokoli vlado in celo pred samo švicarsko vlado. Ob Švici je bil Luksemburg med prvimi državami, ki so uvedle koncept holdinga (Dejović, 2018). Nadaljnji razvoj davčnih oaz je povezan z rastočim obdavčevanjem. Zaradi globalizacije, nestabilnih vlad, slabe komunikacije med pristojnimi ustanovami se problematika izogibanja davkom z leti poslabšuje. Leta 1966 sprejmejo Kajmanski otoki zakonodajo, ki podpre model davčnih oaz. Ta poteza je leta 2008 Kajmanske otoke pripeljala na četrto mesto največjih finančnih centrov na celem svetu. Proti koncu šestdesetih let 20. stoletja se kot davčna oaza najhitreje razvija Singapur. Zaradi izbruha vietnamske vojne se v regiji povečajo izdatki, kar je zaostriло kriterije za kredite in pripeljalo do rasti obresti. S tem postane ameriški dolar atraktivna valuta za številne banke v azijsko-pacifiški regiji. Singapur je uvidel priliko in na svojo stran pridobil banko Amerike (anglo. *Bank of America*), ki je prva vpeljala mednarodni model za obdelavo podatkov o transakcijah nerezidentov (Dejović, 2018). Sredi osemdesetih let 20. stoletja so davčne oaze spremenile svoj fokus delovanja in začele ustvarjati korporativne mehanizme, s katerimi bi se izognili plačilu davkov lokalnim oblastem. Tako so nastale mednarodne korporacije, ki so služile izogibanju plačila davkov (Spudić, 2017). Leta 1999 začne Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) vršiti pritisk na davčne oaze, slednje označi za nelojalno davčno konkurenco ter prisili k spremembi zakonodaje. V zadnjih desetletjih 20. stoletja doživijo davčne oaze pravo eksplozijo in razcvet ter postanejo tako močna finančna središča, da več kot polovica svetovnega denarja prehaja preko davčnih oaz. Zaradi davčnih oaz izgubijo razvite države ogromno denarja, ki bi sicer moral končati v njihovih državnih blagajnah, s tem pa prihaja do slabitve gospodarskega razvoja (Spudić, 2017). Aktivistični »think-tank« Tax Justice Network je leta 2005 ocenil, da vse države v davčnih oazah letno izgubijo okrog 255 milijard dolarjev od davka na dohodek. Najnovejše ocene govorijo, da je v davčnih oazah parkiranega premoženja v znesku 21 do 32 bilijonov dolarjev, kar je dva do trikrat več kot pred desetimi leti (Bošković, 2016). Profesor Gabriel Zucman z univerze Berkely je ocenil, da se v davčnih oazah nahaja 8 % vsega svetovnega finančnega premoženja, to je okrog 7600 milijard ameriških dolarjev. Od tega naj bi kar 30 % premoženja bilo v Švici. Letno tako države izgubijo okrog 200 milijard ameriških dolarjev davkov (Kovač, 2016).

1.3 Delitev davčnih oaz

Na svetu obstaja več deset davčnih oaz, ki jih lahko razdelimo glede na: stopnjo obdavčitve, geografski položaj, način pobiranja davkov, vrsto dejavnosti, likvidnost trgov, itn. V nadaljevanju sta predstavljena dva načina delitve davčnih oaz.

Shaxson (2017, str. 29–33) je davčne oaze razdelil po geografskem kriteriju v štiri skupine:

- Evropske davčne oaze - najvidnejše davčne oaze v tej skupini so Švica, Nizozemska, Luksemburg, Monako, Lihtenštajn, Avstrija, Belgija, Andora in Portugalska. Belgija je leta 2009 omehčala svoje zakone, Portugalska je bila pred kratkim vpletena v korupcijski škandal ene od velikih ameriških naftnih korporacij v Nigeriji.
- Britansko območje – ta skupina obsega države, ki so nekdanje sodile pod britanski imperij. Z vidika zneskov shranjenega denarja je to prav gotovo najpomembnejša skupina, saj je v državah, ki to skupino sestavljajo, akumulirana polovica svetovne davčne tajnosti (Shaxson, 2017). Gre za večplastno strukturo davčnih oaz, pri čemer se niti iz vseh oaz stekajo v finančno središče, ki se nahaja v londonskem Cityu. Prvi, notranji krog večplastne strukture vključuje otoka Jersey in Guernsey v Rokavskem prelivu ter otok Man, ki leži na pol poti med Veliko Britanijo in Severno Irsko. Drugi krog zajema 14 britanskih čezmorskih ozemelj, kot so Kajmanski otoki, Bermudi, Britanski Deviški otoki, Caicos ter Gibraltar. Zadnji, zunanji krog sestavljajo države oziroma ozemlja, ki niso več pod britansko krono, jih pa z Veliko Britanijo vežejo močne zgodovinske, poslovne in druge vezi. Med te države/ozemlja sodijo Hong Kong, Dubaj, Singapur in Bahami.
- Ameriško območje – davčne oaze v tej skupini sodijo v ameriško interesno območje. Tudi davčne oaze iz te skupine so podobno kot davčne oaze iz britanske skupine strukturirane na treh nivojih. Združene države Amerike sestavlja 50 zveznih držav in na zvezni ravni obstaja vrsta davčnih olajšav, s katerimi ZDA privabljajo tuji kapital v pravem *offshore* slogu. Drugi nivo tvorijo posamezne zvezne države, ki ponujajo vrsto *offshore* ugodnosti. Primer take države je Florida, bančni raj za latinskoameriško elito. V tretji nivo ameriškega *offshore* območja je vpeto omrežje satelitskih oaz v tujini, kot so npr. Deviški in Maršalovi otoki.
- »Čudaške izjeme« – v to skupino Shaxson (2017) uvršča države kot sta npr. Somalija in Urugvaj, ki gospodarsko niso propulzivne in jih hkrati ni mogoče uvrstiti v katerokoli od predhodno obravnavanih treh skupin.

Medtem ko je Shaxson (2017) davčne oaze razdelil po geografskem načelu, je Bjegović (1999, str. 62–63) za delitev davčnih oaz uporabil načelo strukture davkov oziroma razlik v obdavčenju. Upoštevajoč ta kriterij je davčne oaze razdelil v naslednje štiri skupine:

- Davčne oaze brez davka. Te predstavljajo prave davčne oaze v katerih razen carin, davki, kot na primer davek na dobiček in dohodek, davek na kapitalski dobiček, davek na premoženje, davek na nasledstvo in darila sploh ne obstajajo. Letne takse, ki jih družbe plačajo državi niso odvisne od ustvarjenega dobička. Namesto klasičnega davka na dobiček, izraženega v odstotkih, se takse plačuje v absolutnih zneskih. V tovrstnih davčnih oazah je zelo enostaven postopek ustanovitve družbe, poenostavljeno je tudi administrativno vodenje poslovanja. V skupino držav brez davka sodijo tradicionalne davčne oaze: Bahami, Vanatu (včasih Novi Hebridi), Nauru, Kajmanski otoki, Bermudi.

- Davčne oaze z davki le na lokalne (doma ustvarjene) prihodke. Gre za davčne oaze, v katerih se obdavčuje dohodke fizičnih oseb oziroma dobičke pravnih oseb, če so ti ustvarjeni iz domačih virov. Iz obdavčitve so izvzeti vsi prihodki, ki so bili ustvarjeni v tujini (npr. prihodek od dividend in obresti, prihodki ustvarjeni z izvozom lokalno proizvedenega blaga, itn.). Potrebno je poudariti, da lahko države, ki nudijo ta tip davčnih oaz razdelimo na tiste, ki ustanovljenim družbam dovoljujejo izvajanje poslovanja na lastnem ozemlju in v tujini, pri čemer se obdavči le prihodke iz domačega izvora, ter na tiste, ki od družb že v času njihove ustanovitve zahtevajo, da se opredelijo do tega ali bodo poslovanje izvajale samo na domačem ozemlju in bodo posledično plačale davek ali pa bodo poslovne aktivnosti izvajale samo v tujini in davka ne bodo plačevale. V prvo skupino držav sodijo Liberija, Britanski Deviški otoki, Panama, Belize, Hong Kong, Samoa, drugo skupino držav pa tvorijo Jersey, otok Man, Irska, Gibraltar, Mauricius.
- Davčne oaze z nizkimi davki. V teh se obdavčuje dobiček pravnih oseb ne glede na to, kje je bil ustvarjen, vendar v primerjavi z drugimi državami po relativno nizkih davčnih stopnjah. Osnovno prednost tega tipa davčnih oaz predstavljajo številni dogovori o preprečevanju dvojnega obdavčevanja, s pomočjo katerih lahko lokalne družbe zmanjšajo znesek davka na prihodke ustvarjene v tistih državah z visokimi davki s katerimi so podpisani sporazumi o izogibanju dvojnega obdavčevanja. V to skupino sodijo Madeira, Malta, Ciper, Barbados, Nizozemski Antili.
- Posebne davčne oaze. Te nudijo fizičnim in pravnim osebam specifične ugodnosti, kar jim daje značaj davčnih oaz za določene aktivnosti. Gre torej za države, ki imajo tak davčni sistem kot ga imajo druge države, s to razliko, da njihova zakonodaja omogoča posebno obravnavo za določene modele:
  - a) Posebni davčni privilegiji in davčna zakonodaja (britanski otoki Jersey, Guernsey, Man).
  - b) Posebna davčna obravnava posameznikov (Andora in Monako).
  - c) Posebna obravnava za mednarodne poslovne družbe (Grenada, Jamajka, Antigua, Barbados).

1.4 Uporabniki davčnih oaz

Spekter legalnih poslov v davčnih oazah je širok. V njih lahko hranimo delnice in ostale vrednostne papirje, registriramo ladjo ali jahto, s čimer se nam zmanjšajo takse oziroma ni nam treba plačati davka na prihodke, ki smo jih ustvarili z ladijskimi ali čarterskimi prevozi (Spudić, 2017). V davčni oazi lahko ustanovimo družbo, ki se bo ukvarjala z nudenjem različnih vrst uslug (npr. trgovino, vlaganji, financiranjem, svetovanjem, varovanjem avtorskih pravic in patentov, posedovanjem jaht in plovil, davčnim in finančnim načrtovanjem, internetnim kockanjem). Poleg ustanovitve družb lahko v davčni oazi odpremo bančni račun, ustanovimo banko ali zavarovalnico (Bejaković, 2013). Prav

zaradi raznolikosti uslug in prednosti, ki jih davčne oaze nudijo, le teh ne koristijo samo pravne ampak tudi fizične osebe (Čeranič, 2014).

1.4.1 Fizične osebe

Med fizičnimi osebami, ki svoj kapital selijo v davčne oaze prevladujejo bogati poslovneži, ljudje, ki so finančno uspeli v svetu športa in popularne kulture pa tudi posamezniki, ki so do dohodkov prišli s prodajami ali dedovanjem (Bejaković, 2013). Poleg bogatih posameznikov, je v skupini fizičnih oseb treba omeniti še priseljence (imigrante) in ekspatriate. Priseljenc je oseba, ki se je na neko področje, v konkretnem primeru davčno oazo priselila in ji ta lokacija postane novo stalno prebivališče. Ekspatriat pa je oseba, ki jo je neko podjetje/družba zaradi njenih strokovnih znanj in veščin napotilo na opravljanje poslov v tuji državi (davčni oazi) in življenje take osebe po navadi poteka med različnimi jurisdikcijami. Nobeni od zgoraj naštetih kategorij fizičnih oseb ni v interesu, da bi plačevala visoke davke na svoje dohodke, dobičke ali dediščino. Zato svoje premoženje selijo v davčne oaze. Največ individualnega bogastva se v davčne oaze steka iz Evrope, ZDA in posameznih azijskih držav (Čeranič, 2014).

1.4.2 Pravne osebe

Pravna oseba je družbena tvorba, kateri pravni ustroj neke države priznava pravno sposobnost. Njena poslovna sposobnost pomeni, da je lahko nosilec pravic in obveznosti in da lahko te samostojno pridobi in prenaša. Med pravnimi osebami so v davčnih oazah pogosto prisotni institucionalni investitorji. To so organizacije, ki največji del vrednostnih papirjev kupijo na finančnem tržišču (Leksikon, 2020). Za razliko od posameznikov (individualnih investitorjev), lahko oblikujejo raznoliko strukturo vlaganj in tako razpršijo tveganje. Institucionalni investitorji se pojavljajo v različnih oblikah: banke, hranilnice, pokojninski skladi, zavarovalnice, zakladnice, sindikalni skladi, itn. Poseben pomen imajo skupni investitorji (investicijski skladi), ki zbirajo prihranke velikega števila individualnih investitorjev, da bi jih kasneje kot institucionalni (skupni) investitorji plasirali na tržišču (Leksikon, 2020). Poleg prej naštetih finančnih inštitucij, katerih glavna naloga je zbiranje finančnih sredstev ter njihovo nadaljnje usmerjanje v različne finančne naložbe so pogost uporabnik davčnih oaz holding družbe. Holding je družba, ki vrši kontrolo nad enim ali več podjetji (družbami) na temelju udeležbe v njihovem kapitalu (Šutanovac, 2017). Glavna družba je večinsko udeležena v kapitalu druge, odvisne družbe. Kontrola se najpogosteje realizira na osnovi posredovanja vrednostnih papirjev odvisne družbe. Če je edina dejavnost matičnega podjetja nadzor nad poslovanjem odvisnih družb govorimo o čistem holdingu, če pa matično podjetje poleg nadzora poslovanja odvisnih družb opravlja še trgovsko, proizvodno ali kakšno drugo dejavnost, govorimo o mešanem holdingu. Holdingu zelo podobna družba je koncern s to razliko, da holding praviloma nima enotnega vodstva medtem ko ga koncern ima (Šutanovac, 2017). Koncerni nastanejo z združitvijo večjega števila podjetij običajno iste gospodarske dejavnosti (npr.

avtomobilska, kemijska, prehranska podjetja, itn.). Cilj poslovanja koncerna je seveda ustvarjanje dobička, smisel združevanja podjetij pa je doseganje boljšega tržnega položaja kot ga imajo konkurenti. Obstaja še ena oblika družbe, ki podobno kot koncern povezuje podjetja s podobno dejavnostjo in ta oblika se imenuje »trust« (Poreske oaze, 2019). V tem primeru gre za posel, dobesedno katerikoli posel, ki ga v korist vlagateljev vodi nekdo drug. Ta oblika omogoča posameznikom z velikim imetjem, da denar naložijo v *trust*, ki se nahaja v davčni oazi, sami pa se nahajajo v svoji državi in jim pri tem ni potrebno plačevati davka na imetje. Bistvo je v tem, da denar vložen v *trust* ni predmet obdavčenja vse dokler se nahaja v *trustu*. Šele, če bi se vodja *trusta* z dejanskim lastnikom dogovoril, da se nekaj denarja vlagatelju izplača, bi bil ta denar deležen obdavčenja. Teoretično so lahko sredstva naložena v *trust* neobdavčena tako dolgo, dokler ta davčna oaza (mesto, država, otok, itn.) obstaja (Poreske oaze, 2019).

1.5 Posledice obstoja davčnih oaz

Obstoj davčnih oaz ima pozitivne in negativne učinke. Najpogosteje se pozitivni učinki zanemarjajo in v ospredje potiskajo samo negativni učinki.

1.5.1 Pozitivni učinki

Prednosti davčnih oaz je veliko. Med pglavitne štejemo manjšo stopnjo davka, zaščito sredstev, zaupnost podatkov ter razpršitev vlaganj. Mnoge davčne oaze nudijo tujim investitorjem davčne spodbude. Za neko majhno državo, brez kakršnikoli naravnih bogastev in z majhnim številom prebivalcev, lahko prihod investitorjev drastično poveča njeno gospodarsko učinkovitost. Poenostavljeno povedano, *offshore* vlaganje se zgodi, ko *offshore* investitorji v tuji državi ustanovijo korporacijo. Ta jih ščiti pred velikimi davki, ki bi jih sicer morali plačati v matični državi (Spudić, 2017). Ker se omenjena korporacija ne vključuje v dogajanja na lokalnem nivoju, niti ne posluje z lokalnimi družbami, plača le majhno stopnjo davka, v nekaterih primerih pa davka sploh ne plača. Kljub temu se iz naslova letnih dajatev in plačil ob registracij družb v proračun davčne oaze stečejo znatna sredstva, ki jih lahko ta usmeri v vlaganja na področju izobraževanja, kulture, zdravstva, sociale. Tuje družbe odpirajo davčni oazi dostop do zunanjih trgov, na katerih poslujejo in s tem pripomorejo k okrepitvi izvoza iz davčne oaze. Vzporedno z razvojem bazičnih storitev, ki jih v davčnih oazah izvajajo posamezne družbe, profitira razvoj gostinstva in turizma, ki lokalnim prebivalcem davčne oaze zagotavlja dodatne možnosti za zaposlitev (Popit, 2010). *Offshore* centri so popularne lokacije za re-strukturiranje lastništva nad določenimi sredstvi. Skozi sklade ali obstoječe korporacije je mogoče osebno lastništvo nad določenimi sredstvi prenesti s fizičnih oseb na druge pravne entitete. Številni posamezniki, ki so zaskrbljeni zaradi tožb ali posojil, ki jih je treba začeti odplačevati se odločijo, da bodo del svojih sredstev prenesli na entiteto, ki se nahaja izven njihove matične države. Ko opravijo tak prenos lastništva in razpolagajo z pisnim dokazilom o izvršenem prenosu, jim ni več treba skrbeti, da bodo njihova sredstva v matični državi

zaplenjena (Spudić, 2017). Mnoge davčne oaze imajo dodatno prednost v obliki zakona o zaupnosti korporativnih in bančnih podatkov. Če pride do objave teh podatkov, sledijo sankcije osebi ali osebam, ki so prekršile pravilo zaupnosti podatkov. Primer kršenja tajnosti bančnih podatkov je odkrivanje identitete komitentov banke (Milenković in sod., 2018). Seveda bančna anonimnost ne pomeni, da so vsi, ki investirajo v davčne oaze kriminalci. V večini davčnih oaz zakoni dovoljujejo odkrivanje identitete bančnih komitentov v primerih suma trgovanja z mamili, pranja denarja ali izvajanja drugih nedovoljenih, kriminalnih aktivnosti. Določenemu investitorju visokega ranga tajnost identitete omogoča, da v anonimnosti kupuje delnice nekega javnega podjetja in na ta način pridobi znatno finančno in legalno prednost. Tovrstni investitorji si ne želijo, da bi širša javnost izvedela v katere delnice vlagajo. Zakonodaja v nekaterih državah omejuje možnosti mednarodnih vlaganj, ki so sicer dostopna državljanom teh držav. Številni investitorji so mnenja, da omenjene omejitve preprečujejo ustvarjanje razpršenega investicijskega portfelja. Računi v davčnih oazah so veliko bolj fleksibilni in nudijo mednarodnim investitorjem neomejen dostop do mednarodnih tržišč in vseh večjih borz (Spudić, 2017).

1.5.2 Senčne strani davčnih oaz

Izguba davčnih prihodkov, ki jo povzroči selitev investicij v države z nižjimi davčnimi obremenitvami lahko privede do težav v državi iz katere se kapital seli. Te težave se kažejo v zniževanju izdatkov za socialo, večjih davčnih obremenitvah plač in potrošnje, kar vodi do neučinkovitega davčnega sistema, višjih cen, večjih stroškov dela, neučinkovitosti gospodarstva v celoti in neredko do visoke brezposelnosti (Spudić, 2017). Davčne oaze so nelojalna in škodljiva konkurenca, katerih korist je istočasno škoda za druge države, ki vodijo običajno, normalno davčno politiko, ki je osnovana na načelih kakovostnega davčnega sistema. Davčne oaze pogosto niso transparentne, saj se lahko davkoplačevalec o davku pogovarja z oblastmi in pri tem sebi pribori večje pravice (Spudić, 2017). Poleg fizičnih in pravnih oseb imajo pomembno vlogo tudi banke. Te pomagajo pri izogibanju plačila davkov, saj imajo od tega veliko koristi. Banke v davčnih oazah nudijo svojim deponentom finančne in pravne ugodnosti. Med prednosti je moč uvrstiti anonimnost, nizko ali ničelno stopnjo davka, lažjo dostopnost do depozitov, zaščito pred lokalno politiko in zaščito pred finančno nestabilnostjo. V davčnih oazah stacionirane banke se zaradi izogibanja plačila davkov in pranja denarja pogosto enači z gospodarstvom podzemlja ali organiziranim kriminalom. Nemalokrat v teh bankah hranijo denar neodgovorni in korumpirani podjetniki, ki tako siromašijo lastne države in jih pehajo v nerazvitost (Spudić, 2017). Posledice poslovanja v davčnih oazah se odražajo v vse večjih razlikah v porazdelitvi bogastva med bogatimi in revnimi, v izgubi delovnih mest, v upočasnjem gospodarskem razvoju, v pomanjkljivi socialni, zdravstveni, izobraževalni, pokojninski infrastrukturi, ne nazadnje predstavljajo tudi izziv za delovanje države kot oblastnega organa. Težave se lahko pojavijo tudi v sami davčni oazi. Poveča se delež tuje lastnine v njej in oaza je vse manj suverena (Popit, 2010). Mednarodne korporacije, ki

poslujejo v davčnih oazah predstavljajo nelojalno konkurenco zlasti malim in srednje velikim lokalnim podjetnikom, ki s svojimi inovacijami v proizvodnji niso več konkurenčni. Naraščanje kriminala na globalnem nivoju in praznjenje proračunov s strani korumpiranih politikov se prav tako navezuje na posle, ki svoje prihodke usmerjajo v kompleksno omrežje transakcij v *offshore* finančnih centrih. Namen teh aktivnosti je skrivanje kriminalnih dejanj kot so politična korupcija, prostitucija, trgovina z mamili, orožjem in belim blagom. Sedanji načini poslovanja v davčnih oazah pripomorejo k pogostim pojavom finančnih kriz, ki največje posledice pustijo v siromašnih okoljih. Špekulativna trgovanja z nepremičninami in valutami povzročajo nestabilnost valut, odliv kapitala in ljudi prepuščajo še večjemu siromaštvu (Spudić, 2017).

Iz zgoraj zapisanega izhaja, da davčna konkurenca s seboj prinaša škodo in koristi. V sodobnih političnih sistemih je davčna stopnja relativno visoka. Do določene mere je ta v interesu odtujene politične elite, ki raje služi osebnim interesom kot splošnim interesom družbe. Osebni interes se kaže v povečanju moči ob prerazporeditvah sredstev v javnem sektorju. S tega vidika lahko davčne oaze z majhno ali ničelno stopnjo davkov pripomorejo k temu, da se v posameznih državah davki ohranijo na nizkem nivoju (Milenković in sod., 2018). V nasprotnem primeru, ko bi država postavila davčne stopnje zelo visoko, bi prav gotovo izgubila pomembne davčne obveznike, ki bi svoje poslovanje preselili v davčne oaze. Drugače povedano, davčne oaze pomagajo brzdati politični razred v določeni državi, da ta davčno preveč ne obremeni domicilnega prebivalstva. Čeprav je z vidika minimiziranja davčnih stopenj obstoj davčne konkurence v obliki davčnih oaz zaželen, pa ne gre za pravično davčno konkurenco, kajti nizki davki v kombinaciji z različnimi pravnimi strukturami ogrožajo suverenost drugih držav (Milenković in drugi, 2018).

Stroški davčne konkurence sicer vplivajo na vse države, vendar v večji meri na države v razvoju, ker te ustvarjajo večji del svojih davčnih prihodkov iz naslova kapitala. Države v razvoju se soočajo z večjo nevarnostjo izgube davčnih prihodkov zaradi česar morajo zmanjšati vlaganja v javni sektor. Revne države imajo drugačno strukturo davčnih prihodkov in veliko večje potrebe po investicijah v javni sektor kot bogate države in jim zato davčna konkurenca škodi (Milenković in drugi, 2018).

2 DAVČNE OAZE IN EU

2.1 Vloga EU v mehanizmih sodelovanja na področju davčne politike

Temeljna značilnost, ki opredeljuje nacionalno suverenost vsake države članice Evropske unije je njen lasten davčni in fiskalni sistem. Davčni sistem predstavlja najpomembnejši vir prihodkov vsake države. Zato je jasno, da skuša vsaka članica EU kreirati lasten davčni sistem, ki je prilagojen njeni gospodarski razvitosti in možnostim glede izobrazbene strukture njenega prebivalstva. V odvisnosti od razvitosti države se z davki napolni 1/3 oziroma celo do 2/3 njenega proračuna (Spudić, 2017). Davčna obremenitev subjektov v

posamezni državi se običajno meri z deležem davkov v bruto domačem proizvodu (BDP) vsake države. Leta 2018 so davčni prihodki predstavljali 40,3 % BDP na nivoju 28 članic EU in 41,7 % na področju držav z evrom (Tax revenue statistics, 2019). Delež je bil največji v Franciji (48,4 % BDP), v Sloveniji je znašal 37,0 % BDP, najnižji je bil na Irskem (23,0 % BDP). V Švici, ki sicer ni članica EU, je ta delež okrog 28,1 % BDP (Tax revenue statistics, 2019). Navedeni deleži ne presenečajo, saj je znano, da sta Švica in Irsko davčni oazi. Evropska unija zadnja leta krepi borbo proti utajam davkov in izogibanju njihovega plačila saj ti dve praksi ogrožata pošteno tržno tekmovanje in povzročata precejšnje pomanjkanje davčnih prihodkov. Tudi Evropski parlament je zadnja leta sprožil nove iniciative na evropskem in svetovnem nivoju, zlasti na poljih borbe proti utajam davkov, izogibanju plačila davkov, agresivnemu davčnemu načrtovanju in pranju denarja. Pri tem je ključna izmenjava podatkov o davčnih obveznikih in opravljenih transakcijah. Le ta ni pomembna samo z vidika obdavčevanja temveč tudi z vidika odkrivanja finančnih transakcij povezanih s pranjem denarja, korupcijo, nedovoljeno trgovino in financiranjem terorizma. V ta namen so razvite države razvile nekaj modelov izmenjave podatkov v okviru OECD, EU in ZDA. Modeli temeljijo na multilateralnih sporazumih in konvencijah, h katerim je pristopilo veliko število držav in finančnih centrov, tudi tisti, ki so še do pred nekaj leti veljali za davčne oaze (Antić, 2015).

2.2 Mednarodne organizacije za boj proti davčnim oazam

V zadnjih nekaj desetletjih sta razvoj in širjenje mednarodne trgovine povzročila, da so davčni sistemi izpostavljeni hudi konkurenci. Ta je sicer koristna v smislu, da je prispeva k zmanjševanju davkov in širjenju davčne baze, vendar pa so finančni centri v davčnih oazah tekmovanje v konkurenčnosti usmerili v povsem drugo smer. Vpeljali so finančne standarde, ki so spodbudili izogibanje plačila davkov, finančne malverzacije in manipulacije, pranje denarja in druge nedovoljene dejavnosti. Glavna težava nadzora finančnega sistema v katerikoli državi je uzakonjena bančna tajnost (Spudić, 2017). V državah, kjer se nahajajo finančni centri, tajnost bančnih podatkov onemogoča vlade teh držav, da bi prišle do osnovnih podatkov o tujih investitorjih in zato seveda ni možna uspešna komunikacija z državami iz katerih ti investitorji prihajajo. Na svetu obstaja več organizacij, ki se aktivno ukvarjajo s problematiko davčnih oaz ter nedovoljenimi aktivnostmi, zlasti pranjem denarja v njih. V nadaljevanju je opisano delo treh takih organizacij/skupin in sicer Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), Finančne akcije proti pranju denarja (FATF) in skupine G-20.

2.2.1 Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. *Organisation for Economic Cooperation and Development* - OECD) je mednarodna organizacija, ki je bila leta 1961 ustanovljena z namenom spodbujanja gospodarskega razvoja in mednarodne trgovine. Njen sedež je v Parizu. Predhodnica organizacije OECD je bila Organizacija za evropsko

gospodarsko sodelovanje (angl. *Organisation for European Economic Co-operation - OEEC*). Odločitev o ustanovitvi OECD je 14. decembra 1960 podpisalo 18 evropskih držav, ZDA in Kanada, sama pogodba pa je stopila v veljavo 30. septembra 1961 (Hrvatska enciklopedija, 2020). Od takrat so k tej organizaciji pristopile še številne druge države s celega sveta, med drugim leta 2010 tudi Slovenija (OECD, 2019a). V skladu s svojimi cilji (spodbujanje gospodarskega razvoja in zaposlenosti, rast življenjskega standarda v državah članicah ob hkratni finančni stabilnosti) se OECD zavzema za liberalizacijo svetovne trgovine, svoboden pretok kapitala, del aktivnosti pa usmerja tudi v problematiko obstoja in delovanja davčnih oaz (OECD 2019a). Čeprav ima OECD predvsem svetovalno vlogo in torej ne more kaznovati držav, ki kršijo standarde, je njen vpliv zelo velik. Svoj program izvaja preko konferenc, seminarjev in velikega števila publikacij ter v stikih in v sodelovanju s številnimi državami in mednarodnimi agencijami kot sta na primer Mednarodni denarni sklad in Splošen sporazum o carinah in trgovini (Hrvatska enciklopedija, 2020).

2.2.2 Finančna akcija proti pranju denarja (FATF)

Finančna akcija proti pranju denarja (angl. *Financial Action Task Force - FATF*) je meddržavno telo, ki so ga na sestanku sedmih industrijsko najbolj razvitih držav (G-7) ustanovili leta 1989 v Parizu. Njegova poglobljena naloga je, da razvija in nadgrajuje ukrepe za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma na nacionalnem in mednarodnem nivoju (FATF, 2020). Do leta 2020 obsega poslanstvo FATF vzpostavitev standardov za preprečevanje pranja denarja, financiranja terorizma in financiranja širjenja orožja za masovno uničenje, oceno usklajenosti s standardi FATF in odkrivanje groženj integriteti mednarodnega finančnega sistema ter odzivanje na njih preko osredotočanja na jurisdikcije z visokim tveganjem za pojav omenjenih nedovoljenih praks. V bistvu je FATF kreator politike, ki skuša na nacionalnem nivoju spodbuditi politično voljo za reformo predpisov in zakonodajnega okvira na področjih preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma (Šta je FATF, 2020). FATF spremlja napredek, ki ga države članice dosegajo pri uvajanju nujno potrebnih ukrepov, analizira tehnike pranja denarja in financiranja terorizma ter protiukrepe proti tem aktivnostim, promovira sprejetje in izvedbo odgovarjajočih ukrepov na svetovnem nivoju. V teh dejavnostih FATF sodeluje z drugimi mednarodnimi telesi, ki se ukvarjajo z borbo proti pranju denarja in financiranju terorizma. Članstvo FATF obsega 38 jurisdikcij in dve regionalni telesi. FATF nima natančno opredeljenega statuta, poleg tega to telo ni bilo ustanovljeno za neomejeno časovno obdobje. Vsakih pet let FATF analizira in proučuje razloge in cilje zaradi katerih je bil ustanovljen (Šta je FATF, 2020).

2.2.3 Skupina G-20

Skupino dvajsetih, imenovano tudi G-20, tvorijo finančni ministri in guvernerji centralnih bank 19-ih največjih gospodarstev na svetu, vključno z nekaterimi državami v razvoju in Evropsko unijo. Mandat leta 1999 ustanovljene skupine G-20 je spodbujanje svetovne

gospodarske rasti, mednarodne trgovine in regulacija finančnih trgov (Kenton, 2019). Ker je G-20 forum in ne zakonodajno telo, nimajo njeni dogovori in odločitve nobenega legalnega vpliva, vendar kljub temu vplivajo na politike držav in mednarodno sodelovanje. Gospodarstva vseh dvajsetih članic G-20 ustvarijo skupno okrog 90 % svetovnega bruto domačega proizvoda in 80 % svetovne trgovine, v njih pa živi okrog dve tretjini svetovne populacije ljudi (Kenton, 2019). Teme o katerih razpravljajo na sestankih G-20 se v odvisnosti od poglobitvenih svetovnih finančnih izzivov spreminjajo. V začetku so se razprave vrtele okrog vzdržnosti največjih dolgov in okrog globalne finančne stabilnosti, zadnja leta pa so poudarki razprav na svetovni trgovini, investicijah, okolju in energiji, zaposlovanju žensk, vzdržni oskrbi s hrano, regulaciji poslovanja s kriptovalutami, trgovinskih vojnah, itn. Skupina G-20 vključuje vse članice skupine sedmih gospodarsko najrazvitejših držav sveta (G-7). Skupina G-7 je bila ustanovljena že leta 1975, torej veliko prej kot skupina G-20 in čeprav tudi na srečanjih G-7 obravnavajo mednarodne gospodarske in monetarne zadeve, se je skupina G-7 v primerjavi s skupino G-20 veliko časa obravnavala bolj kot politično telo, saj poleg finančnih ministrov na njenih srečanjih sodelujejo tudi politični voditelji držav članic (Kenton, 2019). Vendar pa se od izbruha svetovne finančne krize leta 2008 tudi na srečanjih skupine G-20 poleg finančnih ministrov in guvernerjev centralnih bank pojavljajo politični voditelji, torej predsedniki vlad oziroma predsedniki držav članic. Šestnajst let (1998-2014) je bila skupini G-7 priključena tudi Rusija in imeli smo skupino G-8. Z vojaškim posredovanjem v Ukrajini leta 2014 je bila Rusija izključena iz skupine G-8, še vedno pa je članica skupine G-20. Na vsakoletna srečanja skupine G-20 so povabljeni gostujoče države ter predstavniki mednarodnih organizacij kot so Svetovni denarni sklad (IMF), Svetovna banka, Združeni narodi in Svetovna trgovinska organizacija (Kenton, 2019). Vodje skupine G20 se srečujejo enkrat letno (OECD, 2019b).

2.3 Ukrepi na globalni ravni

2.3.1 Vloga OECD v regulaciji poslovanja davčnih oaz

Od leta 1993 OECD vztraja na spremembah v strukturi in preglednosti delovanja davčnih oaz. Poleg tega zahteva izmenjavo informacij v zvezi z davki in grozi s sankcijami tistim, ki ne izpolnjujejo njenih zahtev. Potrebno je poudariti, da OECD pogosto postavlja zahteve, ki se jih ne držijo niti njene članice. Posebej to velja za Švico in Luksemburg, ki se močno upirata pritiskom za sodelovanje v izmenjavi informacij o obdavčevanju z drugimi državami. Celo več, za samo Švico je mogoče potrditi, da izvaja škodljivo davčno konkurenco do držav, ki so znane kot davčni raji (Dejović, 2018). Zanimiv je tudi odnos ZDA do zahtev OECD. Ta država je namreč dolgo časa zavračala kakršnokoli sodelovanje z OECD na področju davkov in poudarjala, da nikoli ne bo podprla težnje OECD, da se katerikoli državi diktira njen davčni sistem niti ne bo sodelovala v nikakršni svetovni uskladitvi davčnih sistemov (Dejović, 2018). Leta 2001, po terorističnem napadu na New

York, pa ZDA radikalno spremenijo svoje stališče. Takratni ameriški predsednik je zahteval in tudi dobil pooblastila, ki so mu omogočila imobilizacijo premoženja svetovnega terorizma (Miklič & Zaman, 2008). Sam predsednik je pooblastila označil za »drakonska« in pri tem opozoril vse finančne inštitucije, da bo njihovo premoženje obravnavano kot »teroristično«, če ne bodo hotele sodelovati. Čeprav je bil cilj tega ukrepa odstranitev finančne podpore teroristom, se je znaten delež nanašal na finančne inštitucije, ki delujejo v davčnih oazah. Rezultat vsega tega je bil znatno večji pritisk ZDA in evropskih držav na davčne oaze, posebno na področju izmenjave informacij o obdavčitvah (Dejović, 2018). V sodelovanju med OECD in skupino G-20 je bil sestavljen spisek držav, ki jih lahko uvrstimo med davčne oaze. Poleg omenjenega generalnega spiska, ki se s časom spreminja oziroma dopolnjuje, je OECD izdelala še tri liste, na katere uvršča posamezne države glede na izpolnjevanje oziroma neizpolnjevanje mednarodnih standardov o izmenjavi podatkov o davčnih obvezah in standardov v zvezi z davčnimi oazami (Gravelle, 2015):

- Bela lista: na tej se nahajajo države, ki se držijo dogovorjenih standardov.
- Siva lista: na to so uvrščene države, ki so se zavezale, da bodo izvajale dogovorjene standarde.
- Črna lista: to listo tvorijo države, ki se niso obvezale v izvajanje dogovorjenih standardov in sodelovanje popolnoma zavračajo.

Države s sive liste niso identificirane kot davčne oaze temveč kot »drugi finančni centri«. Z leti se je organizacija OECD usmerila na izmenjavo informacij in na brisanje držav iz črne liste v kolikor privolijo v sodelovanje. Ker je po vzpostavitvi črne liste vse več davčnih oaz pristalo na sodelovanje, se je število držav na tej listi hitro zmanjševalo in trenutno se na njej ne nahaja nobena država. Kritiki opisanih list trdijo, da številnih držav, ki so nedvomno davčne oaze ali imajo lastnosti davčnih oaz, OECD ne obravnava. V prvi vrsti se to nanaša na razvite države, kot so ZDA, Velika Britanija, Nizozemska, Danska, Madžarska, Islandija, Izrael, Portugalska in Kanada (Spudić, 2017).

Poleg spiska davčnih oaz je OECD izdelal priporočila (Šešok, 2005), ki izpostavljajo potrebo po dajanju večjih pooblastil davčnim oblastem, ko gre za vpogled v bančne podatke, potrebo po večji in učinkovitejši izmenjavi informacij, krepitev pravil obveščanja o tujih investicijah, zagotavljanje medsebojne pomoči pri vračilu davčnih zahtevkov, ukinjanje davčnih dogovorov z davčnimi oazami ter njihovo izogibanje v prihodnosti. OECD je sprejel tudi nekaj zaščitnih ukrepov pred davčnimi oazami, ki ne želijo sodelovati. Primeri takih ukrepov so uvedba pristojbin na določene transakcije v davčnih oazah, omejevanje razpoložljivosti uporabe tujih kreditov, zahteve po celovitem poročanju o transakcijah v davčnih oazah, itn. (Spudić, 2017). Do danes je OECD uspel doseči le podpis kopice sporazumov o izmenjavi informacij, ki pa velikokrat vključujejo tudi t.i. klavzulo o izravnavi igrišča, ki določa, da sporazum velja samo v primeru, da ga sprejemajo vse države in ne le članice OECD, kar pa je praktično nemogoče doseči (Popit, 2010, str. 31–32).

2.3.2 Priporočila skupine FATF

FATF je sprejel dokument imenovan »Štirideset priporočil«, ki na dokaj obsežen način določa korake, ki jih je potrebno sprejeti znotraj kazenske zakonodaje, finančnega sistema ter na področju mednarodnega sodelovanja, da bi se lahko uspešno zoperstavili pranju denarja. Omenjena priporočila so sprejele vse ugledne mednarodne finančne ustanove in tako uokvirile mednarodni standard za programe proti pranju denarja. Štirideset priporočil inkriminira vse tiste, ki so vedeli za posle povezane s pranjem denarja. Pri tem se vedenje udeležencev o teh poslih razlaga na dokaj širok način, pri čemer se že iz objektivnih okoliščin določenega primera lahko razbere, ali je nek deležnik bil seznanjen s pranjem denarja ali ne (Mihaljević, 2012). Finančne ustanove zaobjemajo vse, ki na kakršen koli način sodelujejo v denarnem poslovanju. Osnovno načelo zahteva prepoznavanje dejanske identitete osebe na katere račun se vršijo finančne transakcije. Navaja se, da pravne osebe ne smejo biti »dimna zavesa« za vodenje anonimnih računov temveč se zahtevajo podatki o fizičnih osebah, ki upravljajo s pravno osebo. Priporočila FATF nadalje zahtevajo, da se posebna pozornost posveti vsem kompleksnim in nenavadno visokim transakcijam, transakcijam s podjetji v davčnih oazah, transakcijam z državami, ki se ne držijo priporočil ter strogo ukrepanje ob zaznavi nezakonito pridobljenih prihodkov oziroma njihova zaplemba (Mihaljević, 2012). Tudi FATF ima svojo črno listo držav, ki ne sodelujejo oziroma nezadostno upoštevajo priporočila. Pri poslovanju s temi državami morajo biti tradicionalne države posebej pazljive. Od leta 2006 naprej je ta seznam prazen (Popit, 2010, str. 34).

2.4 OECD modeli izmenjave podatkov s področja davkov

Razvite države so v okviru OECD oblikovale pravni okvir za različne modele izmenjave informacij s področja davkov. Modeli v osnovi temeljijo na avtomatski izmenjavi informacij v smislu systemskega in periodičnega prenosa velikega števila informacij o davčnih zavezancih. Pri tem država, v kateri je davčni zavezanec nerezident, dostavlja informacije o tej osebi državi, v kateri je ta zavezanec rezident. Informacije se nanašajo na različne kategorije obdavčljivega dohodka (dividende, obresti, tantieme, plače). Modeli sodelovanja obsegajo bilateralno in multilateralno izmenjavo informacij (Antić, 2015).

2.4.1 Bilateralna izmenjava podatkov

Izmenjava informacij s področja davkov med dvema državama temelji na 26. členu OECD Modela konvencije v zvezi z davki na dohodek in kapital (angl. *OECD Model Convention with respect to Taxes on Income and on Capital*). Države se zavežejo, da bodo izmenjevale informacije, za katere se predvideva, da so relevantne za izvajanje določil Konvencije ali za izvajanje domačih davčnih predpisov na vseh nivojih oblasti. Pri izmenjavi informacij se države obvežejo, da bodo spoštovale tajnost informacij. Informacije je možno posredovati samo osebam ali institucijam (vključno s sodišči in organi državne uprave), v

zvezi z razrezom in plačilom davkov, preiskavami ali procesiranjem predmeta s področja obdavčevanja. Informacije so lahko objavljene v času sodnih postopkov ali v sodnih odločitvah. Našteta pravila izmenjave informacij ne pomenijo, da se pred države, ki posredujejo podatke postavljajo zahteve, da izvršujejo administrativne postopke, ki niso v skladu s predpisi in prakso druge države, niti da dostavljajo informacije, do katerih ni mogoče priti po predpisih ali med običajnimi dejavnostmi davčne uprave, niti da posredujejo informacije s katerimi bi se lahko razkrile informacije, ki predstavljajo trgovinsko, poslovno, industrijsko, komercialno ali profesionalno tajnost ali informacije, ki bi bile v nasprotju z javno politiko. Ne more pa država podpisnica zavrniti posredovanje informacij iz razloga, ker je informacija v posesti banke ali druge finančne institucije ali zato ker se informacija nanaša na lastniške deleže v subjektu (OECD, 2012).

2.4.2 Multilateralna izmenjava podatkov

Na globalnem nivoju je v okviru OECD razvit tudi model multilateralne konvencije o vzajemni pomoči na področju davčnih zadev (angl. *Multilateral Convention on Mutual Assistance in Tax Matters*). Konvencija je skupni proizvod Sveta Evrope in OECD. Od leta 1988 naprej lahko h konvenciji pristopijo članice obeh organizacij. Originalen tekst konvencije je bil leta 2010 spremenjen oziroma usklajen z mednarodnimi standardi na področju izmenjave davčnih podatkov (Antić, 2015). Države zbrane v skupini G-20 so leta 2011 pozvale še druge države, predvsem države v razvoju, da pristopijo k revidirani multilateralni konvenciji o vzajemnem sodelovanju na področju davkov. Za nadzor nad izvajanjem konvencije je zadolženo polstalno telo, ki ga sestavljajo predstavniki držav podpisnic konvencije. Podpisniki konvencije so države skupine G-20, skoraj vse članice OECD, države skupine BRIICS (Brazilija, Ruska federacija, Indija, Indonezija, Kitajska, Južna Afrika), glavni finančni centri in del držav v razvoju (Antić, 2015).

Konvencija predstavlja mednarodni pravni okvir za sodelovanje med državami s ciljem preprečevanja izogibanja plačila in utaje davkov na mednarodnem nivoju. Ta dokument nudi veliko instrumentov za formalno sodelovanje pri davčnih vprašanjih pri čemer zagotavlja vse oblike izmenjave informacij in pomoč pri plačilu vseh vrst davkov, vključno z obveznimi socialnimi dajatvami. Izmenjava vključuje podatke o naslednjih davkih: davku na dohodek in dobiček, davku na kapitalski dobiček, davku na neto bogastvo, davku na premoženje, darila, nepremičnine, davku na porabo (DDV, prometni davek), davku na usluge, davku na uporabo in lastništvo motornih vozil, davku na uporabo ali lastništvo premičnega premoženja, razen motornih vozil (Antić, 2015).

Konvencija poenostavlja izvajanje skupnih kontrol pri izmenjavi podatkov o pranju denarja in korupciji. Po drugi strani zagotavlja davčnim obveznikom vse pravice, njihovo integriteto, zaupnost izmenjanih podatkov, še zlasti osebnih podatkov. Sporazum o avtomatski izmenjavi podatkov je podpisalo 51 držav, od tega 32 držav iz Evrope. Čeprav

je Konvencija multilateralnega značaja ima njena implementacija v konkretnih primerih izmenjave podatkov med posameznimi članicami bilateralni značaj (OECD, 2014).

S podpisom konvencije so se vsi podpisniki zavezali, da se bodo borili proti čezmejnimi davčnih utajam in izogibanju plačevanju davkov ter da bodo promovirali mednarodno skladnost z davčnimi predpisi preko skupne administrativne pomoči v davčnih zadevah. Prav tako so s podpisom potrdili, da bo samodejna izmenjava podatkov o finančnih računih zasledovala navedene cilje, še posebej v kolikor bo nov enotni standard, ki vključuje popolno transparentnost, implementiran s strani vseh finančnih centrov. S podpisom so bili podpisniki tudi seznanjeni, da so informacije, izmenjane na podlagi novega enotnega standarda, predmet ustreznih varoval, vključno z določenimi zahtevami po zaupnosti in zahtevami, da se lahko informacije uporabijo samo za točno določene namene (ZDSS, 2014).

2.6 Vzpostavitev globalnih mehanizmov sodelovanja na davčnem področju

2.6.1 Globalni forum za sodelovanje davčnih uprav

Globalni forum za sodelovanje davčnih uprav (angl. *Global Forum on Transparency and Exchange Information for Tax Purpose*) predstavlja najobsežnejši multilateralni okvir za izmenjavo informacij s področja obdavčevanja, ki na enakopravni osnovi združuje 154 držav in 15 mednarodnih organizacij, ki sodelujejo kot opazovalke (OECD, 2019c). Z namenom borbe proti škodljivim davčnim praksam in davčnim oazam so omenjeni forum inicirale najrazvitejše države leta 1996, leta 2009 pa je bil na zahtevo skupine G-20 restrukturiran. Standardi transparentnosti in izmenjave informacij s področja davkov podrazumevajo naslednje (Antić, 2015):

- Vzpostavo mehanizma izmenjave podatkov na zahtevo.
- Razpoložljivost zaupnih informacij (s strani bank, o lastništvu, identiteti in računovodske informacije).
- Pristojnost za pravočasno zbiranje in dajanje informacij glede na specifične zahteve.
- Spoštovanje zaščite in omejitev ter obstoj pravil zaupnosti pri izmenjavi informacij.

V principu je lahko članica Globalnega foruma vsaka država na svetu, ki se obveže, da bo spoštovala mednarodne standarde transparentnosti in izmenjave informacij. Poleg tega mora članica dopustiti pregled njenega pravnega reda in regulatornega okvira za izmenjavo informacij v povezavi z obdavčevanjem in implementacijo standardov transparentnosti in izmenjave v praksi. Pregled, ki ga izvede skupina 30 držav članic Forumu ima za cilj, da se oceni razpoložljivost informacij, ki so pomembne za obdavčevanje, posebno računovodskih, finančnih (v lasti bank) in informacij o lastništvu. Razpoložljivost potrebnih informacij se ocenjuje tudi z vidika možnosti pristopa do informacij, v smislu njihovega pridobivanja od odgovornih organov in obstoja preprek (npr. v pogledu bančne

tajnosti, domačih zahtev ali drugih preprek), ki lahko neupravičeno zavlečejo izmenjavo informacij. Poleg opisanega se s pregledom analizira učinkovitost obstoječih mehanizmov izmenjave informacij za davčne namene (OECD, 2012; Antić, 2015).

2.7 Ukrepi Evropske unije

Evropska unija ostro nasprotuje delovanju davčnih oaz in vseskozi aktivno išče načine, kako odpraviti škodljivo davčno konkurenco. V nadaljevanju so predstavljeni ukrepi, ki jih je določila Evropska unija, da bi zajezila delovanje davčnih oaz.

2.7.1 Kodeks ravnanja pri obdavčenju poslov

Dne 1. decembra 1997 so Svet EU ter predstavniki vlad držav članic EU z namenom, da bi omejili škodljivo davčno tekmovanje sprejeli resolucijo, ki so jo poimenovali Kodeks ravnanja pri obdavčenju poslov (angl. *Code of Conduct for Business Taxation*). Omenjeni kodeks ni pravno zavezujoči dokument temveč politična zaveza držav članic, da bodo: a) prevetrile, dopolnile ali odpravile obstoječe davčne ukrepe, ki prispevajo k škodljivi davčni konkurenci ter b) da bodo ostale zadržane do vpeljave novih ukrepov v prihodnosti. Čeprav se fokus Kodeksa ravnanja pri obdavčenju poslov osredotoča na države članice EU, so slednje dolžne spodbujati sprejetje principov iz Kodeksa tudi v tretjih državah ter na ozemljih na katerih se EU pogodbe ne aplicirajo. V odstavku B Kodeksa je zapisano, da je treba davčne ukrepe, ki »predvidevajo značilno manjše učinkovite nivoje obdavčenja, vključno z ničelnim obdavčenjem, od splošno sprejetih nivojev v državah članicah uvrstiti med potencialno škodljive in torej sodijo pod okrilje tega Kodeksa«. Navaja se pet kriterijev, ki nam pomagajo ugotoviti, ali so taki ukrepi škodljivi ali ne. Skupino, ki bdi nad uresničevanjem načel iz Kodeksa sestavljajo visoko pozicionirani predstavniki držav članic in Evropske Komisije. Skupini predseduje predstavnik države članice. Njegov mandat traja dve leti, pri delu mu pomaga Generalni sekretariat Sveta EU. Navedena skupina je za Svet EU pripravila nekaj sklepov vključno z EU listo jurisdikcij, ki niso kooperativne na področju obdavčevanja (Council of the EU, 2020).

2.7.2 Črni in sivi seznam EU

Petega decembra 2017 so se finančni ministri držav članic EU v Bruslju dogovorili o prvem seznamu nesodelujočih davčnih jurisdikcij. Ta seznam naj bi predstavljal boj EU proti davčnim utajam in izogibanju davkom in hkrati predstavljal orodje za izvajanje pritiska na države, ki zavračajo pravično obravnavo davčnih zadev. To je bil nekakšen odziv na davčne afere »*Panama documents*« in »*LuxLeaks*« (Lowtax, 2018).

Na prvi seznam so ministri uvrstili 17 držav, ki niso izpolnjevale standardov o dobri davčni praksi. Sedeminštirideset držav se je zavezalo, da bodo odpravile pomanjkljivosti v svojih davčnih sistemih in izpolnile zahtevana merila, ki jih narekuje EU. Te države je EU

uvrstila na tako imenovani sivi seznam (European commission, 2017). Leta 2019 je bilo na črnem seznamu 15 držav, 34 pa na sivem (Dnevnik, 2019). Namen seznama je dvigniti raven dobrega upravljanja davkov na svetovni ravni in pomagati preprečiti obsežne davčne zlorabe, hkrati pa zagotoviti, da mednarodni partnerji EU spoštujejo enake standarde, kot jih spoštujejo države članice EU (European commission, 2017).

Merila, na podlagi katerih je EU uvrstila države na seznam, so (Lowtax, 2018):

- Preglednost. Države s seznama se ne držijo mednarodno sprejetih meril glede samodejne izmenjave podatkov oziroma izmenjave podatkov po predložitvi zahteve. Z namenom olajšanja izmenjave informacij mora določena jurisdikcija ratificirati večstransko konvencijo OECD ali podpisati dvostranske sporazume z vsemi državami članicami.
- Poštena davčna konkurenca. Jurisdikcija na seznamu EU izvaja škodljive davčne prakse, ki so v nasprotju z načeli kodeksa ravnanja EU ali Foruma OECD o škodljivih davčnih praksah. Države, ki ne obdavčujejo dohodkov pravnih oseb ali imajo ničelno davčno stopnjo se morajo zavezati, da taka davčna politika ni namenjena spodbujanju umetnih *offshore* struktur v katerih ne poteka nikakršna gospodarska dejavnost. Te države morajo za črtanje s seznama uvesti posebne zahteve glede ekonomske vsebine in ukrepe za zagotavljanje preglednosti.
- Erozija davčne osnove in prelivanje dobička v ugodna davčna okolja. Država se mora zavezati k izvajanju minimalnih standardov OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička. Izvajanje teh minimalnih standardov se v jurisdikcijah spremlja od leta 2019, in sicer s poročili po posameznih državah.

Črni seznam predstavljajo države, ki niso pripravljene sprejeti standardov dobrega davčnega upravljanja in upoštevati meril preglednosti in pravične obdavčitve. Tem naj bi grozile sankcije, za katere pa se države članice EU oziroma njihovi finančni ministri še niso odločili, kakšne naj bi sploh bile. Med možnimi sankcijami bi lahko bila zamrznitev evropskih sredstev ali posebna dajatev na transakcije s temi državami. Petim državam na črnem seznamu (Ameriška Samoa, Guam, Samoa, Trinidad in Tobago, Ameriško deviško otočje) so se s sivega seznama pridružile še Združeni arabski emirati, Aruba, Barbados, Belize, Bermudi, Fidži, Marshallovo otočje, Oman, Vanuatu in Dominika (Evropska komisija, 2019).

Na sivi seznam so uvrščene tiste države, ki trenutno ne izpolnjujejo standardov EU, vendar so se zavezale k spremembi davčnih politik. Siv seznam se je iz 63 jurisdikcij (po podatkih z dne 04. 12. 2018) zmanjšal na 34, saj je bilo 19 jurisdikcij odstranjenih s seznama. Država je odstranjena s seznama, ko razreši vprašanja, ki vzbujajo pomisleke EU, ter svoj davčni sistem v celoti uskladi z zahtevanimi merili dobrega upravljanja (Evropska komisija, 2019).

Tabela 1: Črni in sivi seznam davčnih oaz EU

Črni seznam davčnih oaz	Sivi seznam davčnih oaz
Ameriška Samoa, Guam, Samoa, Trinidad in Tobago, Ameriški Deviški otoki, Združeni arabski emirati, Aruba, Barbados, Belize, Bermudi, Fidži, Marshallovi otoki, Oman, Vanuatu in Dominika	Albanija, Angvila, Antigva in Barbuda, Armenija, Avstralija, Bahami, Bosna in Hercegovina, Bocvana, Britanski Deviški otoki, Zelenortski otoki, Kostarika, Curacao, Kajmanski otoki, Cookovi otoki, Eswatini, Jordanija, Maldivi, Mauritius, Maroko, Mongolija, Črna gora, Namibija, Severna Makedonija, Nauru, Niue, Palau, Saint Kitts in Nevis, Sveta Lucija, Srbija, Sejšeli, Švica, Tajska, Turčija, Vietnam

Vir: Evropska komisija (2019).

Seznam se je izkazal za uspešen evropski ukrep v boju proti davčnim oazam, saj so številne države spremenile svoje škodljive davčne ureditve, pri čemer zdaj sledijo mednarodnim standardom o preglednosti in pravični obdavčitvi (Evropska komisija, 2019).

2.7.3 Projekt BEPS

Projekt Zmanjševanje davčne osnove in prenašanje dobička ali krajše BEPS (angl. *Base Erosion and Profit Shifting*) je bil zasnovan septembra 2013 s strani OECD in skupine G20 za reševanje problematike strategij davčnega načrtovanja, ki izkoriščajo vrzeli in neskladja v davčnih pravilih za umetno preusmerjanje dobičkov na lokacije z nizko ali ničelno obdavčitvijo, kjer je malo ali sploh ni nobene gospodarske aktivnosti, in imajo za posledico manjše ali ničelno plačilo skupnega korporacijskega davka. Cilj projekta je, da se državam zagotovi instrumente za zajezitev zmanjševanja davčne osnove in preusmerjanja dobičkov ter hkrati poslovnim subjektom zagotovi večjo varnost v smislu omejevanja sporov glede uporabe mednarodnih davčnih pravil in s standardizacijo zahtev v zvezi s spoštovanjem pravil. Po podatkih s spletne strani OECD je od marca 2019, 129 držav pristopilo k projektu BEPS (OECD, 2019d).

Ta projekt vsebuje 15 ukrepov (OECD, 2019d):

- Ukrep 1: Izzivi digitalnega gospodarstva.
- Ukrep 2: Nevtralizacija učinkov hibridnih neskladij, ki omogočajo dvojno neobdavčenje.
- Ukrep 3: Pravila nadzorovane tuje družbe - CFC pravila (Controlled Foreign Company Rules).
- Ukrep 4: Omejevanje zmanjševanja davčne osnove preko priznavanja obresti.
- Ukrep 5: Boj proti škodljivim davčnim praksam.
- Ukrep 6: Preprečevanje zlorab davčnih konvencij.

- Ukrep 7: Preprečevanje umetnih izogibanj statusu stalne poslovne enote.
- Ukrep 8: Transferne cene – neopredmetena sredstva.
- Ukrep 9: Transferne cene – tveganja in kapital.
- Ukrep 10: Transferne cene – druge visoko tvegane transakcije.
- Ukrep 11: Analiziranje in spremljanje BEPS (podatki).
- Ukrep 12: Pravila za obvezna razkritja.
- Ukrep 13: Transferne cene – dokumentacija.
- Ukrep 14: Učinkovitost mehanizmov za reševanje sporov.
- Ukrep 15: Multilateralni instrument.

Od vseh naštetih ukrepov se pričakuje, da bodo zagotovili obdavčitev dobičkov tam, kjer se opravlja ekonomska dejavnost, ki te dobičke ustvarja. Za to bo potrebna usklajitev nacionalnih predpisov, ki vplivajo na čezmejne dejavnosti, okrepitev vsebinskih pogojev v obstoječih mednarodnih standardih in izboljšanje preglednosti, kot tudi gotovosti za podjetja, ki ne uporabljajo agresivnega davčnega načrtovanja (OECD, 2019d).

3 ŠVICA

3.1 Osnovni podatki o Švici

Švica je država srednje Evrope. Leži v središčnem delu visokih Alp in severno od njih, na povprečni nadmorski višini 600 m. Meji na Nemčijo, Avstrijo, Italijo, Francijo in Lihtenštajn. Skupna površina države znaša 41.285 km², šteje okrog 8,5 milijonov prebivalcev različnih narodnosti, njeno glavno mesto je Bern. Razdeljena je na 26 kantonov, ki skupaj sestavljajo švicarsko federacijo. Kantoni so medsebojno enakovredni, vsak ima svojo ustavo, zakonodajno, sodno in izvršno oblast. Vse funkcije, ki po ustavi ali zakonu ne pripadajo federalni vladi so v pristojnosti kantonov. Švica je stabilna, razvita, sodobna država s tržnim gospodarstvom, nizko stopnjo nezaposlenosti, zelo usposobljeno delovno silo in z bruto domačim proizvodom po prebivalcu, ki je med največjimi v Evropi. Čeprav ni članica EU, je v zadnjih letih svoje gospodarstvo precej prilagodila EU, da bi povečala svojo konkurenčnost. Švica je bila in ostala raj za investitorje, ker ohranja možnost bančne diskrecije in dolgoročno zunanjo vrednost franka. Glavni sektorji so trgovina, zdravstvo, izobraževanje kot tudi bančni in zavarovalniški sektor (Spirit, 2019). Švica in bančna tajnost se že dolgo štejeta kot sinonima, čeprav je država sprejela številne zakone proti pranju denarja in sodeluje v mednarodnih prizadevanjih proti pranju denarja. Švicarski BDP se je po okrepanju po finančni krizi leta 2010 na splošno povečal in je v letu 2017 znašal 80.190,00 USD na prebivalca po pariteti kupne moči (The World Bank, 2019).

3.2 Politični in pravni sistem

Kot je bilo že omenjeno, je Švica upravno administrativno razdeljena na 26 kantonov, ki so pri sprejemanju davčnih zakonov samostojni. Davčna zakonodaja se torej najprej sprejema na kantonalni ravni, na nivoju države pa obstaja zvezna zakonodaja. Čeprav mora biti kantonalna zakonodaja usklajena z zvezno, imajo kantoni precej manevrskega prostora pri določitvi obdavčljivega dohodka, omogočajo lahko različne davčne ugodnosti, zaradi česar se davčne obremenitve od kantona do kantona razlikujejo (Lowtax, 2019c). Delovanje švicarskega bančnega sektorja ureja Zakon o bančništvu iz leta 1934, ki med drugim opisuje tudi pravila o zaupnosti podatkov. Ta zakon je bil kasneje večkrat spremenjen, nazadnje se je to zgodilo leta 1999. Bančništvo je opredeljeno tako, da vključuje vse dejavnosti sprejemanja depozitov, ne glede na obliko podjetja, vendar ne vključuje izdajanja obveznic ali trgovanja z vrednostnimi papirji (Lowtax, 2019d).

Švica je demokratična država, ki demokracijo gradi od spodaj navzgor – ni demokracije brez uresničene lokalne samouprave. Ta sistem daje lokalnim skupnostim veliko moč pri odločanju. Lokalna demokracija vsem državljanom omogoča, da se preko referendumov izjasnijo o določeni odločitvi ali stališču njihove vlade. Zakoni gredo v odločanje na referendumu, če to zahteva osem kantonov ali 50.000 državljanov. Državljeni lahko sprožijo tudi spremembe ustave z zbiranjem 100.000 podpisov za peticijo za referendum (ljudska pobuda). S tem je švicarska ustava v nenehnem razvoju in hkrati korak pred nezadovoljstvom javnosti (Shaxson, 2017 str. 91).

3.3 Značilnosti Švice kot davčne oaze

Posamezniki radi izberejo Švico za skrivanje denarja zaradi več ugodnosti, ki jim jih ta država ponuja (Jucca, 2009):

- Švica zagotavlja bančno tajnost. Izmenjava informacij o bančnih strankah je v Švici kaznivo dejanje. Banke ne smejo predati podatkov o svojih strankah neposredno tujim organom, tudi če ti to zahtevajo. Švicarska zaščita bančne tajnosti sega v leto 1934, ko je bil sprejet zakon, ki je nalagal stroge kazni, vključno z zaporno kaznijo za kršitve, ki bi povzročile razkritje identitete stranke.
- Davčna goljufija / davčna utaja. Za razliko od večine drugih držav na svetu, švicarsko pravo razlikuje med davčnimi goljufijami in davčnimi utajami. Davčna goljufija je kaznivo dejanje, ki vključuje aktivno ponarejanje dokumentov za prikrivanje dohodka s strani davčnega zavezanca. Davčna utaja pa je upravni prekršek, ki se kaznuje z denarno kaznijo, saj zakon dopušča, da lahko državljeni včasih nevede in nenamerno pozabijo na podatke ali naredijo napake pri vložitvi davčnih napovedi švicarskim davčnim organom. Davčna utaja se razlikuje od izogibanja davkom, kar je pravno izkoriščanje davčnih vrzeli za zmanjšanje davčnih plačil.

- Razkrivanje davčnih informacij. Švica lahko deli davčne informacije v okviru tako imenovanega upravnega postopka, ki je vključen v davčne pogodbe, podpisane z Združenimi državami in drugimi državami. Do zdaj je večinoma delila informacije o davčnih goljufijah. Banke posredujejo informacije, ki jih zahtevajo tuje vlade, ki izvajajo kazenske preiskave posameznikov, vendar to ne velja samodejno za davčne zadeve. Švicarsko pravo zahteva, da druga jurisdikcija zahteva podrobne informacije o dotičnem posamezniku.
- Direktiva o varčevanju EU. Švica dovoljuje imetnikom računov Evropske unije, da ohranijo svoje zadeve v tajnosti tako, da namesto tega plačajo pri viru odtegnjeni davek na obresti od prihrankov. Švica deli večino prihodkov, zbranih na ta način, z ustreznimi vladami EU, ne da bi razkrila identiteto imetnikov bančnih računov EU. Zadevo ureja tako imenovana direktiva EU o obdavčitvi prihrankov.

3.4 Obdavčitev

3.4.1 Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka pravnih oseb je plačljiv s strani švicarskih rezidentskih podjetij glede na čisti neto dohodek. Zavezanci za plačilo davka so podjetja in ostale pravne osebe (združenja, fundacije), registrirani v Švici oziroma s sedežem v Švici. Dohodki švicarskih rezidentskih podjetij iz naslova poslovanja in nepremičnega premoženja v tujini so oproščeni davka od dobička, so pa vključeni v izračun progresivne davčne stopnje na dohodek pravnih oseb. Vsak davčni rezident Švice mora vložiti letno davčno napoved, medtem ko nerezidentu tega ni potrebno. Nerezident mora vložiti davčno napoved le, če ima v Švici permanentno poslovno enoto ali nepremičnino (PKF, 2018 str. 894).

Stopnja davka od dohodka pravnih oseb se v Švici razlikuje od kantona do kantona in se plačuje na državni ravni in na ravni kantonov. Švicarski kantoni imajo pravico samostojno določati davčne zakone in davčne stopnje. Davčna stopnja državnega davka od dohodka pravnih oseb, ki je enotna za celotno območje Švice znaša 8,5 %, medtem ko se efektivna davčna stopnja davka na dohodek pravnih oseb po kantonih giblje med 6 % in 24 %, kar je precej manj kot v drugih evropskih državah (PKF, 2018, str. 894).

3.4.2 Obdavčitev fizičnih oseb

Švicarski rezident je obdavčen po svojem svetovnem dohodku in neto premoženju, z izjemo dohodkov iz naložb v tuje poslovne enote ter nepremičnin v tujini. Zvezne davčne stopnje se uporabljajo ločeno za neporočene ali poročene davkoplačevalce. Tak način obdavčitve fizične osebe je začel veljati na začetku leta 2018 (PKF, 2018, str. 906).

Tabela 2: Davčne stopnje za neporočene davkoplačevalce

Če je obdavčljiv prihodek med (v CHF)		Davek na nižji znesek (v CHF)	Davek na presežek (v %)
0,00	14.500,00	-	0
14.500,00	31.600,00	-	0,77
31.600,00	41.400,00	131,65	0,88
41.400,00	55.200,00	217,90	2,64
55.200,00	72.500,00	582,20	2,97
72.500,00	78.100,00	1.096,00	5,94
78.100,00	103.600,00	1.428,60	6,60
103.600,00	134.600,00	3.111,60	8,80
134.600,00	176.000,00	5.839,60	11,00
176.000,00	755.200,00	10.393,60	13,20
755.200,00	ali več	86.848,00	11,50

Vir: PKF International Limited (2018).

Tabela 3: Davčne stopnje za poročene davkoplačevalce

Če je obdavčljiv prihodek med (v CHF)		Davek na nižji znesek (v CHF)	Davek na presežek (v %)
0.000,00	28.300,00	-	-
28.300,00	50.900,00	-	1,00
50.900,00	58.400,00	226,00	2,00
58.400,00	75.300,00	376,00	3,00
75.300,00	90.300,00	883,00	4,00
90.300,00	103.400,00	1.483,00	5,00
103.400,00	114.700,00	2.138,00	6,00
114.700,00	124.200,00	2.816,00	7,00
124.200,00	131.700,00	3.481,00	8,00
131.700,00	137.300,00	4.081,00	9,00
137.300,00	141.200,00	4.585,00	10,00
141.200,00	143.100,00	4.975,00	11,00
143.100,00	145.000,00	5.184,00	12,00
145.000,00	895.900,00	5.412,00	13,00
895.900,00	ali več	103.040,00	11,50

Vir: PKF International Limited (2018).

Nerezidenti so obdavčeni po sistemu teritorialnega vira, kar pomeni, da so obdavčeni samo za tisti dohodek, ki je bil ustvarjen na ozemlju Švice (Kovač, 2002).

3.4.3 DDV

Davek na dodano vrednost ali krajše DDV se obračunava na dobave blaga in opravljanje storitev v domači državi in znaša 7,7 %. Od 1. 1. 2018 obstajajo tudi posebne nižje stopnje DDV-ja za nekatere storitve in blago (primer: hotelske storitve, storitve nočitev in druge turistične dejavnosti), ki znašajo 3,7 %, ter znižana stopnja DDV 2,5 %, ki velja za hrano in pijačo razen alkoholnih pijač in nekaterih drugih izjem (PKF, 2018, str. 895). Za izvoz in številne druge transakcije (večina bančnih in zavarovalnih storitev, zdravstvene in izobraževalne storitve, igralništvo) velja ničelna stopnja (SPIRIT Slovenija, 2019).

3.4.4 Dividende

Če je prejemnik dividende holdinška družba, je le ta oproščena davka od dohodkov pravnih oseb tako na kantonalni kot tudi občinski ravni. Če pa so dividende izplačane iz švicarskega kapitala rezidentom Švice, so le te obdavčene s 35 % davkom. Če se isti davčni dogodek obdavčuje v dveh državah, je lahko zaradi različnega davčnega tretmaja ista transakcija obdavčena v obeh državah. Za eliminacijo nastanka dvojnega obdavčevanja ima Švica z EU sklenjen dogovor o izogibanju dvojnemu obdavčevanju (PKF, 2018, str. 897).

3.4.5 Obresti in dohodki iz naslova premoženjskih pravic

Obresti, ki jih domača družba izplača nerezidenčni družbi, ter dohodki iz naslova premoženjskih pravic, so oproščeni plačila davka. Izjema so le obresti iz depozitov pri švicarskih bankah, obveznice in obveznicam podobna posojila, ter obresti od denarnih terjatev, zavarovane s švicarskimi nepremičninami, kjer znaša davčna stopnja 35 %. Tudi pri teh zadevah so skladno s sporazumi, ki jih ima Švica podpisane z EU možne olajšave in znižanja (SPIRIT Slovenija, 2019).

3.5 Postopek odstranitve iz sistema davčnih oaz

Švica velja za eno gospodarsko najmočnejših in najstabilnejših davčnih oaz na svetu. Posledično so švicarske banke pomagale skriti približno 2,1 bilijona dolarjev na *offshore* računih (Tax Justice Network, 2018, str. 1). Danes postaja v razvitem svetu to vse bolj nesprejemljiva praksa delovanja. Po navedbah združenja švicarskih bankirjev, razpolagajo banke v Švici s 6,65 bilijonov švicarskih frankov premoženja, od tega ga 48 % izvira iz tujine. Poleg upravljanja premoženja je Švica priljubljena tudi zaradi ponujanja storitev, kot so investicijsko bančništvo, zavarovanja, *hedge* skladi, skladi zasebnega kapitala, ustvarjanje *offshore* podjetij v izogib plačevanju davkov in mnogih drugih.

Švica je dolga leta brezpogojno nasprotovala pritiskom različnih mednarodnih organizacij, kot so OECD, G-7, EU, FATF, da bi zagotovila večjo transparentnost bančnih informacij. Po poročilu iz leta 1998 ni hotela niti slišati o dogovorih in implementaciji standardov, vlada je celo trdila, da Švica ni davčna oaza in ne vidi razloga, da bi sprejeli predpisane

standarde. Z uvrstitvijo Švice na črno listo nesodelujočih držav pa so se nekatere zadeve premaknile. Švica se je odločila spremeniti zakon in bankirji so morali poročati o sumljivih transakcijah, vendar to še vedno ni rešilo problema, saj je odločitev o tem, katera transakcija je sumljiva prepuščena vsakemu posameznemu bankirju in s samim tem izpostavljena subjektivnosti (Kruhar-Puc, 2007 str. 159).

Švica ni članica Evropske unije in Evropskega gospodarskega prostora, zato so sporazumi edini mehanizem za urejanje zadev med njo in Unijo. Švica že več let sodeluje v Direktivi Evropske unije o obdavčitvi dohodka od prihrankov, ki je mehanizem za samodejno izmenjavo informacij med državami. Vendar, ta Direktiva je zelo obsežna in polna zakonskih lukenj, ki jih je hotela Švica izkoristiti sebi v prid. Leta 2013 pa se je vendarle »vdala« in podpisala Večstranski sporazum o upravni pomoči v davčnih zadevah (angl. *Multilateral Agreement on Administrative Assistance in Tax Matters*) (Tax Justice Network, 2018, str. 5).

Z letom 2005 je začel veljati Sporazum med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o obdavčevanju dohodkov od prihrankov v obliki izplačil obresti. S sporazumom so bila določena merila in pogoji obdavčevanja, pri čemer je Švica v zameno za »bančno tajnost« državam nakazovala 3/4 davka, katerega je odmerila rezidentom teh držav iz naslova doseženih obresti od prihrankov. Od leta 2005 je Švica prenesla že več kot 3 milijarde EUR državam članicam v skladu z določbami sporazuma. Na podlagi omenjenega sporazuma naj bi Švica tako kot druge države podpisnice sporazuma samodejno izmenjevala podatke o finančnih računih, to je podatke o njihovih imetnikih, stanju na teh računih in določenih dohodkih oziroma iztržkih iz finančnega premoženja (Smrekar, 2015).

V letu 2017 je zgoraj omenjeni sporazum nadomestil Sporazum o avtomatični izmenjavi informacij o davčnih zadevah, ki je bil sklenjen leta 2015. Slednji ne zajema le obresti, temveč tudi dividende in druge kapitalske prihodke in ne vpliva le na bančne račune, ampak tudi ustanove in sklade. Pri tem se bo uporabljal nov globalni standard OECD. Sporazum o avtomatični izmenjavi informacij o davčnih zadevah temelji na vzajemnosti. To pomeni, da imajo pri izmenjavi informacij o računih države članice EU do Švice enake obveznosti kot jih ima Švica do držav članic EU. Septembra 2018 je Švica prvič samodejno izmenjala podatke o računih z državami članicami EU za leto 2017. S tem sporazumom so postali odnosi med Švico in EU bolj sproščeni in normalizirani (FDFA, 2019).

Oktobra 2014 sta se Švica in EU dogovorili, da bo Švica odpravila več davčnih režimov, za katere EU meni, da so škodljivi. V zameno za to potezo Švica ni bila deležna protiukrepov, ki bi jih sicer proti njej sprejela EU. Po neuspehu referendumskega glasovanja o reformi davka od dohodka pravnih oseb III., je švicarska vlada februarja 2017 predstavila nov projekt za odpravo nekaterih davčnih režimov in uvedbo ukrepov, ki bodo

skladni z mednarodnimi standardi. Parlament je te predloge vlade sprejel oktobra 2018 (FDFA, 2019).

Referendumsko glasovanje o davčni reformi je bilo izpeljano 19. maja 2019. Na referendumu so švicarski volilci in volilke v vseh kantonih podprli vladni predlog davčne reforme. Z odobritvijo volivcev bodo ukrepi švicarske davčne reforme stopili v veljavo 1. januarja 2020 (Juon, 2019).

EU pozorno spremlja časovnico odprave škodljivih davčnih praks v Švici, za katere se je ta zavezala, da jih bo odpravila. Če bo Švica pri izvajanju sprejetih aktivnosti kasnila, jo bo EU obravnavala kot »ne-kooperativno davčno jurisdikcijo«. Z reformo se je Švica v bistvu obvezala, da bo izvajala mednarodni standard OECD, ki je bil sprejet konec leta 2014 v okviru projekta BEPS. Določila tega standarda onemogočajo neupravičeno izogibanje davkom in onemogočajo prenos dobička mednarodnih družb (FDFA, 2019).

Trenutno je Švica uvrščena na evropski »sivi seznam« davčnih oaz, na katerem so države, katerih davčni sistemi niso skladni s standardi EU, vendar so se zavezale k spremembam svojih davčnih režimov. Evropska unija je Švico uvrstila na seznam, saj meni, da so nekatere davčne politike v določenih švicarskih kantonih kršile bilateralni sporazum o prostem pretoku blaga (Bratušek, 2018).

4 IZBOLJŠAVE IN MOŽNI UKREPI

EU želi igrati vodilno vlogo in v nekaterih primerih celo preseči standarde, ki jih določa OECD. Nekdanja evropska poslanka in članica Odbora za ekonomske in monetarne zadeve v Evropskem parlamentu mag. Mojca Kleva Kekuš je velika nasprotnica davčnih oaz. Po njenem mnenju je najprej potrebna jasna definicija davčnih oaz ter skupna merila za opredelitev davčnih oaz, nato pa določitev ustreznih ukrepov. Predvsem mora EU najprej pomesti pred svojim pragom in izpostaviti nekatere sumljive davčne prakse svojih držav članic. Šele jasna definicija davčne oaze bo namreč omogočila uvrstitev spornih davčnih sistemov na črno listo in posledično uvedbo sankcij za take države. V svojem poročilu o boju proti davčnim goljufijam, ki ga je predstavila Evropskemu parlamentu, je mag. Kleva Kekuš pozvala članice EU k prevzemu vodilnega mesta pri obravnavi davčnih oaz in jim zastavila cilj: prepolovitev davčne vrzeli do leta 2020 in s tem pridobitev novih prihodkov brez dvigovanja davčne stopnje. Kekuševa meni, da bi prepolovitev davčne vrzeli državam članicam prinesla ogromne prihodke, ki bi se lahko porabili za povečanje naložb v gospodarsko rast in ustvarjanje novih delovnih mest (Kleva Kekuš, 2013).

Sven Giegold, nemški predstavnik za finančno in ekonomsko politiko za skupino Zelenih / Evropske svobodne zveze v Evropskem parlamentu meni, da bi morala EU pripraviti na dejstvih utemeljen, verodostojen črni seznam davčnih oaz. Seznam, ki ga je EU objavila namreč izključuje države članice EU, kot so npr. Irska, Luksemburg, Malta in Nizozemska,

saj naj bi le te izpolnjevale merila EU. S tem je resno ogrožena verodostojnost EU, saj bi morala merila veljati za vse države enako (Gotev, 2017).

Jamie Morgan (2016, str. 10–13), profesor na univerzi Leeds Beckett meni, da implementacija določil iz projekta BEPS ne bo prinesla zelenega učinka za zaježitev davčnih oaz. Strinja se sicer, da bo projekt omejil določene oblike davčnega izogibanja preko davčnih oaz, vendar pa meni, da bo tovrstno reševanje primerov zahtevalo veliko sredstev, koordinacije med državami in časa. Vsak dan se namreč izvede na milijone transakcij, ki bi bile potrebne pozornosti, učinkovit nadzor nad tem pa je težko izvedljiv in povsem jasno je, da bodo mednarodne družbe tudi v takih okoliščinah vedno znova iskale luknje v zakonih. Morgan zagovarja ustanovitev enotnega globalnega davčnega sistema. Po njegovem mnenju je ključno to, da se sprejme mednarodni davčni zakon, ki bo univerzalen in obvezujoč za vse. Njegov predlog je, da bi mednarodni davčni zakon vsa multinacionalna podjetja obravnaval kot eno entiteto. S tem bi se ustvaril zgolj en prihodek in zgolj en izkaz bilančnega dobička. Dobiček bi bil tako enotno obdavčen in nakazan globalni davčni avtoriteti. Ta pa bi s pomočjo univerzalne formule prihodek razdelila med države glede na njihovo ekonomsko aktivnost. Multinacionalne družbe bi se tako še vedno lahko selile po vsem svetu, a ne več zaradi davčnih ugodnosti določenega okolja, temveč zaradi njegove ekonomske učinkovitosti. S tem bi odpravili veliko težav obdavčenja, ki ga povzroča sodobni kapitalizem.

Thomas Rixen, profesor na Fakulteti za družbene in ekonomske znanosti na univerzi v Bambergu, je za zaježitev davčnih oaz v svoji publikaciji »Global tax governance: What It is and Why it Matters« predlagal ustanovitev t. i. Mednarodne davčne organizacije, kjer bi bile države povezane v nekakšen enoten globalni davčni sistem. V organizacijo bi morale biti vključene vse države, med davčnimi oblastmi teh držav pa bi morala vladati popolna transparentnost pri izmenjavi informacij. S tem bi se po mnenju prof. Rixena izrazilo zmanjšal obseg mednarodnih davčnih utaj. Mednarodna davčna organizacija bi imela vzpostavljeno skupno in konsolidirano davčno bazo. S tem bi se izničile velike razlike v davčnih stopnjah med posameznimi davčnimi jurisdikcijami, saj te ne bi več mogle svobodno določati svojih davčnih pravil in davčnih stopenj. Z Mednarodno davčno organizacijo bi bilo odpravljeno mednarodno davčno izogibanje multinacionalnih podjetij, ki sedaj izkoriščajo razlike v davčnih sistemih (Rixen, 2016, str. 335–336).

SKLEP

Izogibanje plačevanju davkov, ter prenašanje svojih prihodkov v davčne oaze je resna težava za številne države širom sveta, tako za majhne, velike, razvite in države v razvoju. Različne politične pobude so poizkušale rešiti težavo davčnih oaz s pritiskom nanje v smislu uskladitve oaz z mednarodnimi standardi transparentnosti vendar niso doživele večjega uspeha. Vedno več strokovnjakov namreč meni, da za rešitev težave davčnih oaz ni potrebna le večja transparentnost, ampak tudi reforma samega sistema.

Predstavniki držav, ki se borijo proti davčnim oazam menijo, da te ogrožajo zaupanje v poštenost in integriteto davčnega sistema kot celote, s čimer se razvrednoti prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti s strani davčnih zavezancev, kar je ključnega pomena za učinkovito davčno administracijo. Menijo, da bo boj proti davčnim oazam povečal prihodke, ki bodo pripomogli k povečevanju javnih naložb, povrnili zdravje javnih financ ter nudili ključne javne storitve, ki jih državljani zahtevajo.

V zadnjih letih smo bili priča premikom na področju boja proti davčnim oazam. Lep primer je Švica, v kateri je bančna tajnost veljala kot del nacionalne identitete in je bila ključna igralka pri upravljanju *offshore* bogastva. V skladu s standardi OECD-ja se je Švica zavezala k izvajanju samodejne izmenjave davčnih informacij.

Zavedati se moramo, da davčne oaze ne bodo izginile iz danes na jutri, ampak je treba najti konkreten način, kako jih izkoreniniti. Prav tako se mora EU zavedati, da bi morala z odpravljanjem davčnih oaz začeti najprej v svoji skupnosti, saj obstajajo davčne oaze tudi znotraj EU, kar pomeni, da bi se kljub odpravi davčnih oaz drugje po svetu, denar še vedno stekal v države, ki imajo lastnosti davčnih oaz znotraj EU.

LITERATURA IN VIRI

1. Administration for the prevention of money laundering. (2020). *Šta je FATF?*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.apml.gov.rs/srp215/saradnja/FATF.html>.
2. Antić, D. (2015). *Multilateralni mehanizmi za eliminacijo globalnog fenomena dvostrukog neoporezivanja*. Godišnjak fakulteta pravnih nauka, Banja Luka, 213–227. Pridobljeno 22. novembra 2019 iz http://www.gfpn-au.com/sites/default/files/gfpn_broj_5.pdf
3. Barber, H. (2006). *Tax havens today: benefits and pitfalls of banking and investing offshore*. New Jersey: John Wiley & Sons.
4. Bejaković, P. (2013). *Porezna utočišta u svijetu otpornija nego što se prije vjerovalo*. *Porezni vjesnik* 3/2013. Pridobljeno 22. novembra 2019 iz <https://www.ijf.hr/upload/files/file/PV/2013/3/bejakovic.pdf>.
5. Bjegović, D. (1999). *Offshore podjetja in njihova uporaba*. Ljubljana: Gembala.
6. Bošković, R. (2016, 22. maj). *Porezne oaze: na tajnim računima od Paname do Lihtenštajna pohranjeno je 32 bilijuna dolara! Jutranji list*. Pridobljeno 22. novembra 2019 iz <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-svijet/porezne-oaze-na-tajnim-racunima-od-paname-do-lihtenstajna-pohranjeno-je-32-bilijuna-dolara/4067859/>.
7. Bratušek, D. (urednik). (2018, 6. marec). Radio študent [radijska oddaja]. Ljubljana: Zavod Radio Študent.
8. Commission on capital flight from developing countries. (2009). *Tax havens and development*. Oslo: Preliminary report.

9. Council of the EU. (2020). *Code of Conduct Group (Business Taxation)*. Pridobljeno 05. decembra 2019 iz <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/code-conduct-group/>.
10. Čeranič, N. (2014). *Analiza izbranih davčnih oaz v Evropi* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
11. Dežović, S. (2018). *Nastanek i razvoj poreskih rajeva*. Pridobljeno 05. decembra 2019 iz <http://www.cefi.edu.rs/wp-content/uploads/2018/09/2.-nastanak-i-razvoj-poreskih-rajeva.pdf>.
12. Đuraš, B. (2012). *Davčne oaze v Evropi* (magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
13. European commission. (2017, 5. december). *Fair Taxation: EU publishes list of non-cooperative tax jurisdictions*. Pridobljeno 15. novembra 2019 iz http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5121_en.htm.
14. European Council. (2019). *Code of Conduct Group (Business Taxation)*. Pridobljeno 15. novembra 2019 iz <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/code-conduct-group/>.
15. Evropska komisija. (2019, 12. marec). *Vprašanja in odgovori o seznamu EU z nekooperativnimi davčnimi jurisdikcijami*. Bruselj: Evropska komisija.
16. Excellent Consultants Ltd. (2020). *What is an offshore company?*. Pridobljeno 05. decembra 2019 iz <http://www.offshore-excellent.com/hr/>.
17. FATF. (2020). *Who we are*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.fatf-gafi.org/about/>.
18. Federal Department of Foreign Affairs – FDFA. (2019, 22. maj). *Tax policy – in line with international standards*. Pridobljeno 29. novembra 2019 iz <https://www.eda.admin.ch/missions/mission-eu-brussels/en/home/key-issues/tax-policy.html>.
19. Financial Action Task Force – FATF. (2012–2018). *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation - the FATF Recommendations*. Pariz: FATF.
20. Financial Action Task Force – FATF-GAFI. (2019a). *Who we are*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.fatf-gafi.org/about/>.
21. Financial Action Task Force. (2019b). *FATF Members and Observers*. Pridobljeno 15. novembra 2019 iz <http://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/>.
22. Gravelle, J.G. (2015). *Tax Heavens – International Tax Avoidance and Evasion*. Washington: Congressional Research Service.
23. Gotev, G. (2017). *Oxfam challenges EU by publishing alternative tax haven list*. Pridobljeno 22. novembra 2019 iz <https://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/oxfam-challenges-eu-by-publishing-alternative-tax-haven-list/>.
24. Jucca, L. (2009, 13. marec). FACTBOX-Five facts about Swiss bank secrecy. *Reuters*. Pridobljeno 12. decembra 2019 iz <https://www.reuters.com/article/banking-secrecy/factbox-five-facts-about-swiss-bank-secrecy-idUSLD24084820090313>.

25. Juon, S. (2019, 20. maj). *Switzerland: Voters approve tax reform measures in referendum*. Pridobljeno 20. novembra 2019 iz <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2019/05/tnf-switzerland-voters-approve-tax-reform-measures-in-referendum.html>.
26. Kenton, W. (2019). Group of 20 (G-20). *Investopedia*. Pridobljeno 15. decembra 2019 iz <https://www.investopedia.com/terms/g/g-20.asp>.
27. Kleva Kekuš, M. (2013, 3. junij). Davčne oaze: Nemoralno izmikanje. *Delo*. Pridobljeno 29. novembra 2019 iz <https://www.delo.si/mnenja/gostujoce-pero/davcne-oaze-nemoralno-izmikanje.html>.
28. Kovač, B. (2016, 8. april). Davčna utaja kot vrednota? *Mladina*. Pridobljeno 15. decembra 2019 iz <https://www.mladina.si/173533/davcna-utaja-kot-vrednota/>.
29. Kovač, M. (2002, 4. junij) Obdavčitev dohodkov fizičnih oseb v Švici. *Finance*. Pridobljeno 29. novembra 2019 iz <https://www.finance.si/25412>.
30. Kruhar-Puc, R. (2007). *Davčne oaze danes*. Ljubljana: Primath d. o. o.
31. Poslovni dnevnik. (2020). *Leksikon*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.poslovni.hr/leksikon/institucionalni-investitori-744>.
32. Lowtax. (2019a). *Switzerland: Country and Foreign Investment*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.lowtax.net/information/switzerland/switzerland-population-language-and-culture.html>.
33. Lowtax. (2019b). *Country and Foreign Investment - Economy and Currency*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.lowtax.net/information/switzerland/switzerland-economy-and-currency.html>.
34. Lowtax. (2019c). *Country and Foreign Investment – Government*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.lowtax.net/information/switzerland/switzerland-government.html>.
35. Lowtax. (2019d). *Related Information - Banking Confidentiality*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.lowtax.net/information/switzerland/switzerland-banking-confidentiality.html>.
36. Mihaljević, D. (2012). Položaj i uloga offshore finansijskih centara u finansijskoj globalizaciji. *Ekonomska misao i praksa*, št. 2, 795-817.
37. Milenković, I., Milošević Avdalović, S., Andrašić, J. & Pjanić, M. (2018). Savremena međunarodna bankarska regulativa: da li je ofšor bankarstvo blizu svom kraju?. *FBIM Transactions*. 6(2), 73-81
38. Milič, M. (2015, 15. december). *Zakaj in katere davke moramo plačevati?* Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.mladi-denar.si/8839395>.
39. Miklič, G. & Zaman, M. (2008). *Dejavnost družbe kot dejavnik pri izbiri davčne oaze*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
40. Morgan, J. (2016). Corporation tax as a problem of MNC organisational circuits: The case for unitary taxation. *The British Journal of Politics & International Relations*, 18(2), 463–481.

41. OECD. (2012a). *Tax Transparency 2012 – Report on Progress*. Pariz: OECD Publishing.
42. OECD (2012b). *Update to Article 26 of the OECD Model Tax Convention and its commentary, approved by the OECD Council on 17 July 2012.*, Pridobljeno 12. novembra 2019 iz www.oecd.org.
43. OECD (2014). *Standard for Automatic Exchange of Financial Account Information in Tax Matters*. Pariz: OECD Publishing.
44. OECD. (1998). *Harmful tax competition*. Pariz: OECD Publications.
45. OECD. (2019a). *The Organisation for Economic Co-operation and Development* Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.oecd.org/about/>.
46. OECD. (2019b). *What is the G20?* Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.oecd.org/g20/about/>.
47. OECD. (2019c). *Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.oecd.org/tax/transparency/about-the-global-forum/>.
48. OECD. (2019d) *BEPS Actions*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions.htm>.
49. Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj. (b.l.) V *Hrvatska enciklopedija*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=45468>.
50. OXFAM International. (2019). *Paradise Papers: the hidden costs of tax dodging*. Pridobljeno 14. novembra 2019 iz <https://www.oxfam.org/en/even-it/paradise-papers-hidden-costs-tax-dodging>.
51. PKF International Limited – PKF. (2018, maj). *Worldwide tax guide 2018–2019*. Pridobljeno 25. novembra 2019 iz <https://www.pkf.com/publications/tax-guides/pkf-international-worldwide-tax-guide-2018-19/>.
52. Poreske oaze: Koliko je novca skriveno na tajnim računima. (2019). *Biznis & Finansije*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://bif.rs/2019/10/poreske-oaze-koliko-je-novca-skriveno-na-tajnim-racunima/>.
53. Popit, P. (2010). *Preprečevanje izogibanja davkom v davčnih oazah* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
54. Replika. (2019, marec). *Davčna oaza – offshore področje*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz http://www.davcnosvetovanje.eu/davcna_oaza.php.
55. Rixen, T. (2016). *Global tax governance: What It is and Why it Matters*. V Dietsch, P. & Rixen T. (ur.), *Global Tax Governance: What is wrong with it and how to fix it* (325–345). Chelchester: The ECPR Press.
56. Shaxson, N. (2017). *Otoki zakladov*. Mengeš: Ciceron.
57. Smrekar, T. (2015, 1. maj). *Adijo, davčna tajnost v Švici, leto 2018*. Pridobljeno 12. decembra 2019 iz <https://www.pristar.si/index.php/372-adijo-davcna-tajnost-v-svici-leto-2018>.
58. SPIRIT Slovenija. (2019, april). *Švica – Dajatve v Švici*. Pridobljeno 15. decembra 2019 iz <https://www.izvoznookno.si/drzave/svica/dajatve/>.

59. Spudić, I. (2017). *Porezna evazija i porezne oaze kao međunarodna mjesta izbjegavanja plaćanja poreza* (diplomsko delo). Karlovac: Veleučilište u Karlovcu.
60. STA. (2019, 12. marec). EU črni seznam davčnih oaz razširila na 15 držav. *Dnevnik*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.dnevnik.si/1042878063>.
61. Šešok, K. (2005, 13. junij). Offshore centri so lahko škodljiva davčna konkurenca. *Finance*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://www.finance.si/3515>.
62. Štavljanin, D. (2010). 'Poreski raj' poguban po zemlje u razvoju. Radio Slobodna Evropa. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz https://www.slobodnaevropa.org/a/tema_sedmice_poreski_raj/2069830.html.
63. Šutanovac, L. (2017). *Kakšna je razlika med koncernom in holdingom?* Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/kaksna-je-razlika-med-koncernom-holdingom>.
64. Tax Justice Network. (2018). *Financial secrecy index 2018 – Narrative report on Switzerland*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz <http://www.financialsecrecyindex.com/PDF/Switzerland.pdf>.
65. Eurostat Statistics Explained (2020). *Tax revenue statistics*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tax_revenue_statistics.
66. The World Bank. (2019). *GDP per capita*. Pridobljeno 5. novembra 2019 iz <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=CH>.
67. Ugovšek, J. (2014, 20. marec). Intervju z raziskovalcem davčnih oaz: Proračunske luknje so navrtale tudi davčne oaze. *Finance*. Pridobljeno 12. decembra 2019 iz <https://www.finance.si/8359240/Intervju-z-raziskovalcem-davcnih-oaz-Proracunske-luknje-so-navrtale-tudi-davcne-oaze?metered=yes&sid=579637299>.
68. Vrlinič, A. (2009). *Davčne oaze in vpliv davčne politike na prenos premoženja*. (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
69. Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije – ZDSS. (2014, 30. junij). *OECD sprejel Deklaracijo o avtomatski izmenjavi informacij v davčnih zadevah*. Pridobljeno 12. novembra 2019 iz http://www.davki.org/si/374/Konvencija_o_avtomatski_izmenjavi_informacij_v_davcnih_zadevah.aspx.
70. Zucman, G. (2016). *Skrito bogastvo narodov: raziskava o davčnih oazah*. Ljubljana: Založba Sophia.